

Sveitarfélagið
ÁRBORG

Stöðuskýrsla fjölskyldusviðs

fyrir tímabilið 1. mars 2019 – 31. maí 2021

.....

Unnið fyrir fagnefndir fjölskyldusviðs, bæjarráð, bæjarstjórn,
starfsfólk Sveitarfélagsins Árborgar, íbúa og alla sem áhuga hafa á.

Efnisyfirlit

Inngangur.....3

Markmið skipulagsbreytinganna.....4

Skipurit fjölskyldusviðs 5

Stutt samantekt 6

Þverfagleg umbóta- og þróunarverkefni 8

Félagsþjónusta.....11

Frístunda- og menningardeild 16

COVID-19 22

Skólar 23

Skólaþjónusta 26

Ýmis þverfagleg verkefni.....28

Inngangur

Stöðuskýrslan fjallar um umbóta- og þróunarstarf á fjölskyldusviði frá stofnun þess 1. mars 2019. Fagsviðið er stórt og ber ábyrgð á mörgum málaflokkum sem spanna um 83% af rekstri A-hluta í fjárhagsáætlun Árborgar 2021. Skýrslan tekur til skóla og annarra deilda fjölskyldusviðs, þróunar verkferla, þverfaglegrar þjónustu og nýlegra verkefna. Skýrslan var unnin af stjórnendum og starfsfólki og samhljómur er um að sérlega mikil gróska hafi verið frá sumri 2020.

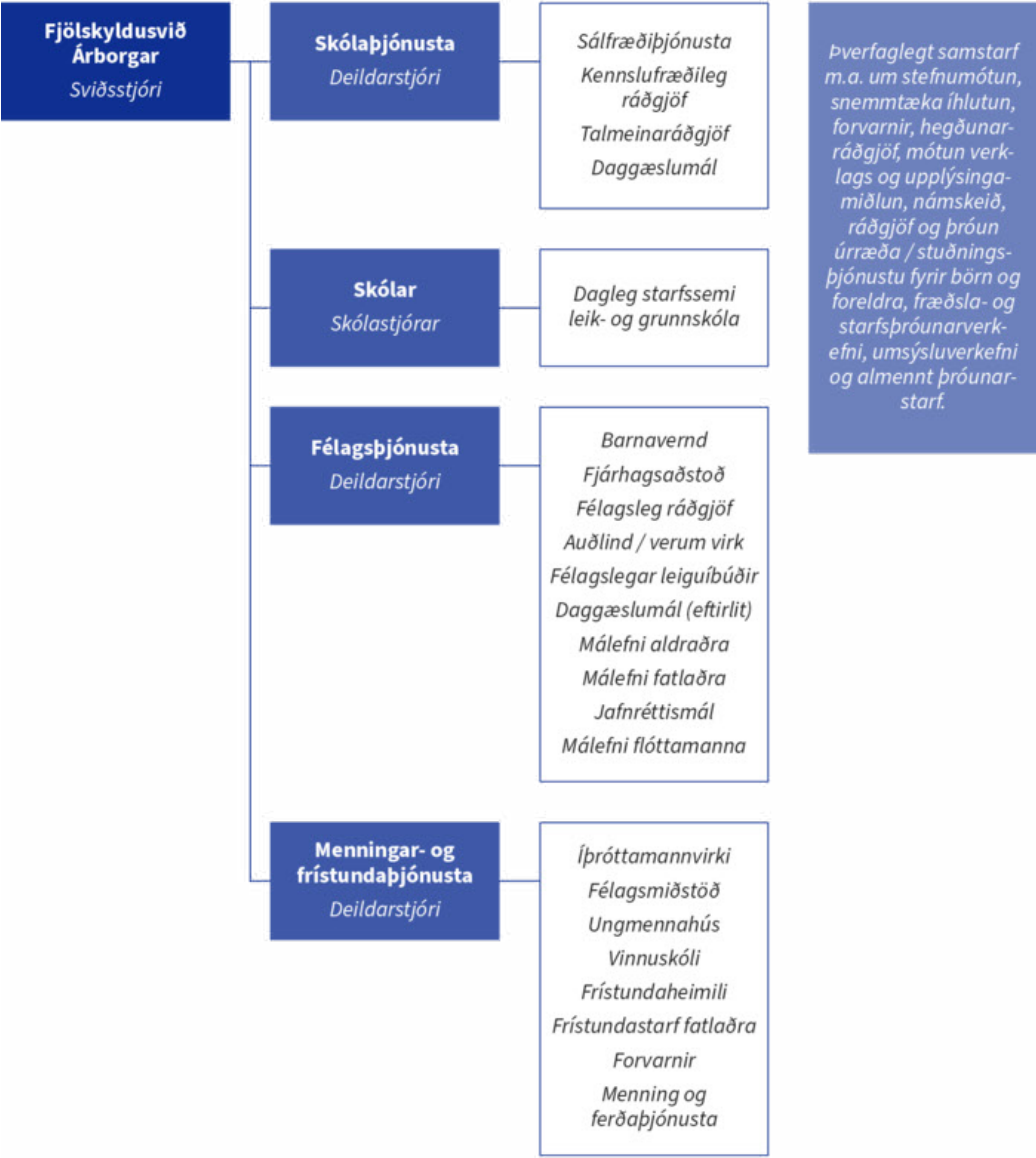
Á fagsviðinu starfa margar fagstéttir, sem gefur mikinn slagkraft í þróun þverfaglegrar þjónustu fyrir íbúa á öllum aldri. Leiðarljósið þarf helst alltaf að vera forvarnarhugsun og snemmtækur stuðningur. Ef tekst að vinna í þeim anda minnka líkur á að vandinn hverju sinni verði mikill og kostnaðarsamur. Dæmi um nokkrar fagstéttir af mörgum á fjölskyldusviði eru félagsráðgjafar, kennarar, kennsluráðgjafar, sálfræðingar, ráðgjafarþroskaþjálfar, talmeinafræðingar, iðjuþjálfar, stuðningsfulltrúar og frístundaráðgjafar.

Að undanfögnu hafa stjórnendur og starfsfólk á fjölskyldusviði leitast við að stilla saman strengi og vinna að sameiginlegri framtíðarsýn. Stjórnendur eru sammála um að mikla áherslu þurfi að leggja á starfsþróun, almennt umbóta- og þróunarstarf og samræmingu á reglum þvert á deildir fjölskyldusviðs. Það verður best gert með straumlínustjórnun en ekki gamaldags “top-down” stjórnun og sílóhugsun.

Mikilvægt er að leggja rækt við teymisvinnu og samræðu í kringum margbreytileg úrlausnarefni. Eitt þeirra er stöðug endurskoðun á verkferlum með virkri aðkomu starfsmanna og helstu samstarfsaðila. Þegar unnið er í þeim anda aukast líkur á valdeflingu starfsfólks sem er lykill að starfsánægju og öflugri þjónustu. Allt síðastliðið ár hefur þverfagleg samvinna verið að styrkjast, verklag er orðið skýrara og One kerfið nú notað markvisst hjá félagsþjónustu og skólaþjónustu en það auðveldar allt þverfaglegt samstarf og upplýsingamiðlun.

2. Markmið skipulagsbreytinganna

- Félagsþjónusta, leikskólar, grunnskólar, skólaþjónusta og frístunda- og menningardeild á sama fagsviði
- Mótun samþættrar þjónustu og sameiginlegrar sýnar
- Efling samvinnu innan og milli deilda fjölskyldusviðs
- Vinna að brúarsmíði þar sem samstarfshugsun er leiðarljósið
- Styttu þarf allar boðleiðir og bregðast fljótt við þjónustubörfum íbúa
- Einfalda allt aðgengi að þjónustu og minnka flækjustig
- Leita leiða til að efla þjónustu við íbúa á öllum aldri
- Móta verklag sem auðveldar vinnu starfsfólks, þ.m.t. þverfaglegt samstarf
- Leggja rækt við sveigjanlega og lausnamiðaða hugsun (brjóta niður fagsílóin)
- Byggja upp sterka liðsheild starfsfólks á fjölskyldusviði
- Nýta reynslu annarra í þróun þjónustunnar
- Starfsfólk miðli reynslu og þekkingu sín á milli
- Notendasamráð, teymisvinna, þróun úrræða og snemmtækur stuðningur eru lykilhugtök í breytingavinnunni

3. Skipurit fjölskyldusviðs

- Sviðsstjóri:** Þorsteinn Hjartarson
Deildarstjóri félagsþjónustu: Heiða Ösp Kristjánsdóttir
Deildarstjóri menningar- og frístundaþjónustu: Bragi Bjarnason
Deildarstjóri skólaþjónustu: Anna Ingadóttir
Frístunda- og forvarnarfulltrúi: Gunnar E. Sigurbjörnsson
Leikskólastjóri Álfheima: Jóhanna Þórhallsdóttir
Leikskólastjóri Árbæjar: Kristín Eiríksdóttir
Leikskólastjóri Brimvers/Æskukots: Birna Guðrún Jónsdóttir
Leikskólastjóri Goðheima: Sigríður Birna Birgisdóttir
Leikskólastjóri Hulduheima: Krístrún Hafliðadóttir
Leikskólastjóri Jötunheima: Indlaug Cassidy Vilmundardóttir í leyfi Júlíönu Tyrfingsdóttur sem kemur aftur til starfa í júní 2021
Skólastjóri Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri: Páll Sveinsson
Skólastjóri Stekkjaskóla: Hilmar Björgvinsson
Skólastjóri Sunnulækjarskóla: Birgir Edwald
Skólastjóri Vallaskóla: Guðbjartur Ólason

4. Stutt samantekt

Allt síðastliðið ár hefur verið mikil gróska á fjölskyldusviði þrátt fyrir krefjandi COVID-19 verkefni. Þverfagleg samvinna og umbótastarf hefur verið að styrkjast, verklag orðið skýrara og One kerfið notað markvisst hjá félagsþjónustu og skólaþjónustu en það auðveldar allt þverfaglegt samstarf og upplýsingamiðlun.

Verkefni hjá félagsþjónustu

- Stefnumótunarvinna í málefnum heimilslausra sett af stað
- Þrjú verkefni unnin með styrk frá ráðuneytinu v/COVID-19 árið 2020 og tvö verkefni 2021
- Félagsleg ráðgjöf efld til muna. Markvissari vinna, m.a. þjónustuáætlun
- Kerfisbundin eftirfylgd með þeim sem eru á fjárhagsaðstoð
- Samningar um uppbyggingu á nýju úrræði fyrir einstakling í sértækri þjónustu
- Sótt um að fá aðgang að verkefninu Samvinna við skilnað
- Heildarendurskoðun reglna um fjárhagsaðstoð
- Fundarkerfi innleitt fyrir afgreiðslur innan félagsþjónustu
- Verklag bætt, m.a. breytingar á afgreiðslu mála
- Samvinnuverkefni: Sighuæðir (úrræði fyrir þolendur ofbeldis

- í heimabyggð) og námskeið í Stróki fyrir fólk af erlendum uppruna á fjárhagsaðstoð
- Styrkur vegna samvinnuverkefnis félagsþjónustu og ungmennahúss frá Lýðheilsusjóði

Barnavernd

- Verkferlar við skráningu í trúnaðarbók bættir
- Lögfræðileg ráðgjöf kemur inn á fyrri stigum vinnslunnar
- Málavogin innleidd
- Ráðning starfsmanns sem hefur einbeitt sér að könnun mála
- Teymisvinna í auknum mæli í þungum málum
- Verklag skýrt við utanumhald mála
- Skráning bætt og OneCRM innleitt að fullu
- Fræðsluáætlun 2021 sett af stað

Málaflokkur fatlaðra og aldraðra

- Þarfagreining og undirbúningur að nýju húsnæði fyrir dagdvöl fyrir heilabilaða sem opnaði í febrúar 2021
- Samvinna við landshlutateymi Ráðgjafar- og greiningarstöðvar v/breytinga á verklagi og þjónustu í heimabyggð

- Aukin þjónusta með heimsendum mat fyrir eldri borgara, hófst um síðustu áramót

Frístundaþjónusta

- Gerð myndbanda sem sýnir framboð og fjölbreytni frístundatækifæra í sveitarfélaginu
- Markvisst samráð allra frístundastofnana í sveitarfélaginu með þætti eins og afleysinu starfsfólks, símenntun, yfirfærslu þekkingar og nýtingu á aðstöðu
- Stóraukið samstarf félagsmiðstöðvar við grunnskóla og félagsþjónustu. Þróun á sérstuðningsúrræði félagsmiðstöðvar
- Aukin áhersla á skipulagt frístundastarf innan frístundaklúbbana, t.d. með hóp- og smiðjustarfi
- Áframhaldandi virkni ungmennahúss í alþjóðlegum verkefnum. Árleg þátttaka í um 4-5 verkefnum. Sístækkandi verkefni sem ungmennahúsið ber ábyrgð á
- Efling fagstarfs og fagþekkingar innan frístundaheimilanna. Stóraukið hópastarf og annað skipulegt frístundastarf
- Stuðboltaverkefnið - fjölþætt hópastarf um kvíða á frístundaheimilum
- Byrjað að innleiða frístundalæsi á frístundaheimilum og frístundaklúbbum

- Nýr frístundavefur þar sem eru upplýsingar um allar frístundir og útivistarmöguleika í sveitarfélaginu fyrir alla íbúa
- Aukinn og markvissari stuðningur við einstaklinga með sérþarfir í vinnuskóla og öðrum sumarstörfum. Ný staða umsjónarmanns stuðningsúrræða hjá vinnuskóla
- Efling stuðningsúrræða hjá frístundaheimilum, m.a. ný staða yfirþroskaþjálfarar
- Efling á hóp- og klúbbastarfi í félagsmiðstöðinni. Sérstaklega notast við hlutverkaleiki og spil sem verkfæri í vinnu með ungmennum með félagsvanda.

Forvarnarmál

- Mánaðarleg fræðsluerindi á Teams fyrir foreldra í sveitarfélaginu: Vanda Sigurgeirs var með erindi um einelti og vináttuþjálfun, Pálmar Ragnarsson fjallaði um samskipti, dr. Erla Björnsdóttir um svefn og svefnheilsu, Elín Ebba Ásmundsdóttir fjallaði um geðheilbrigði og G-Vítamín og Dána Gestsdóttir um lýðheilsu
- Gerð stuttra fræðslumyndbanda um ýmis forvarnar- og upplýsingatengd málefni, svo sem lýðheilsu og útivist, geðheilbrigði, heimilisofbeldi og félagsstarf eldri borgara

Íþróttir, menning og ferðaþjónusta

- Aukið samstarf innan íþrótt- og frístundastofnana, t.d. með frjálsum félagasamtökum
- Vinna við þarfagreiningu og framtíðaruppbyggingu íþróttamannvirkja
- Menningarsalur Suðurlands er í hönnunarferli og stefnt að því að framkvæmdir hefjist haustið 2021
- Frístundamiðstöð á Selfossvelli er í hönnunarferli
- Umgjörð frístundastyrkja orðin víðari svo fleiri geta nýtt sér þá til íþrótt- og frístundaiðkunar
- Samstarf við Markaðsstofu Suðurlands, sveitarfélög og ferðaþjónustuaðila hefur aukist og ný verkefni orðið til, svo sem Vitaleiðin

Skólaþjónusta

- Ráðgjafarteymi leikskólanna hefur verið að eflast, m.a. þverfagleg samvinna, snemmtækur stuðningur og ráðgjöf
- Aukin þjónusta við íbúa og skóla í málefnum fólks af erlendum uppruna, m.a. nýr fjölmenningarvefur
- Handbók fyrir leik- og grunnskóla vegna móttöku barna af erlendum uppruna
- Aukin tækifæri til þverfaglegrar samvinnu
- Stöðumatið, unnið af þremur sveitarfélögum. Tæki til að leggja mat á námshæfni, þekkingu og reynslu nemenda af erl. uppruna á þeirra tungumáli
- Umsögn um drög að tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda 2021-2024
- Mikil áhersla er lögð á ráðgjöf við starfsfólk leik- og grunnskóla og foreldra
- Innleiðing á SIS mati fyrir börn og þverfaglegt samstarf í kringum það verkefni
- Áhersla á að efla alla ráðgjöf innan skólaþjónustu í samstarfi við aðrar deildir fjölskyldusviðs
- Eftirfylgd með breyttu verklagi hjá skólaþjónustu og skólum sem dregur úr dýrum og viðamiklum greiningum sem er forsenda fyrir öflugri ráðgjöf og námskeiðahaldi fyrir börn og foreldra
- Undirbúningur að nýjum leikskóla, Goðheimum
- Undirbúningur að nýjum grunnskóla, Stekkjaskóla

5. Þverfagleg umbóta- og þróunarverkefni

Landshlutateymi Suðurlands

Lýsing

- Um er að ræða þróunarverkefni í samræmi við framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks 2017 – 2021
- Aðilar að samningnum eru Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins, Heilbrigðisstofnun Suðurlands, fjölskyldusvið Árborgar, Félags- og skólaþjónusta Rangárvalla- og Vestur-Skaftafellssýslu og Skóla- og velferðarþjónusta Árnesþings
- Landshlutateymið byggir á þverfaglegu samstarfi fulltrúa félags-, skóla- og heilbrigðisþjónustu frá hverju svæði sem mynda samstarfsteymi

Verkefnastjórn:

- Kristín Björk Jóhannsdóttir, verkefnastjóri í landshlutateymi Suðurlands og þverfaglegur ráðgjafi hjá skóla- og velferðarþjónustum á Suðurlandi
- Sigríður O. Guðjónsdóttir, verkefnastjóri á Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins í landshlutateymi Suðurlands og Suðurnesja

Hlutverk og markmið landshlutateymis er að:

- Auka þekkingu á svæðinu og stuðla að heildstæðri þjónustu við fötluð börn og fjölskyldur þeirra í heimabyggð
- Styðja við samvinnu og samráð á milli Greiningar- og ráðgjafarstöðvar og þjónustuaðila í heimabyggð við greiningarferli, eftirfylgd, um íhlutunarleiðir, ráðgjöf og skipulag fræðslu til að stuðla að sérhæfðri þekkingaruppbyggingu

Framkvæmdaáætlun:

- Í innleiðingarferli eru nú þrjú lykilverkefni sem styðja eiga við samþætta og samfellda þjónustu við fötluð börn og fjölskyldur þeirra
- Innleiða verklag sem styður við samþætta þjónustu án hindrana.
- Innleiða þverfaglega þjónustuaætlun sem umgjörð og verklag fyrir þjónustuteymi
- Innleiða markvissa notkun SIS – C mats við gerð þjónustuaætlana og við val á áherslum í einstaklingsnámskrá

Ávinningur:

- Fræðsla, svo sem um notkun SIS mats, hefur stutt við verkefnið og skapað sameiginlega sýn hjá starfsfólki sveitarfélagsins
- Verklag og hlutverk orðin skýrari í átt að samþættri þjónustu
- Lögð hefur verið áhersla á að verklagið eigi við allar deildir og öll mál fjölskyldusviðs.
- Ávinningurinn er einnig samlegðaráhrif við breytingavinnu á fjölskyldusviði Árborgar
- Aukið samtal á milli þjónustusvæða Suðurlands í gegnum verkefnið þar sem tækifæri gefst til samtals og þverfaglegrar ígrundunar með aðkomu GRR og annarra sveitarfélaga
- Fræðsla hefur verið til skólanna og margra starfsmanna fjölskyldusviðs
- Almenn jákvæðni er gagnvart verkefninu og innleiðingu þess
- Aukin þekking á farsældarfrumvarpinu

Innleiðing og eftirfylgd:

- Að mati fulltrúa fjölskyldusviðs Árborgar í landshlutateyminu er ljóst að til þess að verkefnið geti orðið að veruleika og haldið áfram að þróast þurfi starfsmann á fjölskyldusvið til að leiða og styðja við starfsfólk þvert á stofnanir og deildir sveitarfélagsins.
- Fjölskyldusvið sveitarfélagsins er að þróa reglur og matsviðtal um stöð- og stuðningsþjónustu til að veita þjónustu út frá þörf en ekki fyrirbyggjandi greiningum.
- Áskoranir innan sveitarfélagsins eru að þróa úrræði og fá aukin stöðugildi til að vinna eftir bættu verklagi sem mun skila sér í hagkvæmari þjónustu til lengri tíma liðið.

Stórfelldar breytingar á aðbúnaði barna

Fjölskyldusvið Árborgar hefur unnið markvisst að því að efla þverfaglegar áherslur og snemmtækan stuðning við börn og unglinga en til að ná árangri á því sviði þurfa helst allir, sem koma að málefnum barnanna, að vinna þétt saman og brjóta niður þá fagmúra sem stundum eru til staðar. Við fögnum frumvarpi félags- og barnamálaráðherra um stórfelldar breytingar á aðbúnaði barna í landinu sem fjallar um það að samþætta kerfi ríkis og sveitarfélaga á marvissan hátt til að auðveldara verði að veita snemmtækan stuðning og stuðla þannig að meiri farsæld barna. Svo hægt sé að byrgja brunninn áður en barnið er dottið ofan í þarf að vinna saman þvert á allar stofnanir og kerfi. Á þann hátt er verið að stuðla að því að börn og foreldrar þeirra þurfi ekki að þvælast á milli kerfa til að sækja þjónustu og úrræði sem eru í boði. Nýtt frumvarp styður við þær skipulagsbreytingar sem þegar hafa verið gerðar hjá Sveitarfélaginu Árborg með stofnun fjölskyldusviðs. Það sem þegar hefur verið unnið auðveldar okkur að takast á við hið stóra samstarfsverkefni og vinna enn þéttar saman innan sveitarfélagsins en einnig með félagasamtökum og stofnunum er láta sig málefni barna varða.

Ráðgjafarteymi leikskólanna og snemmtækur stuðningur

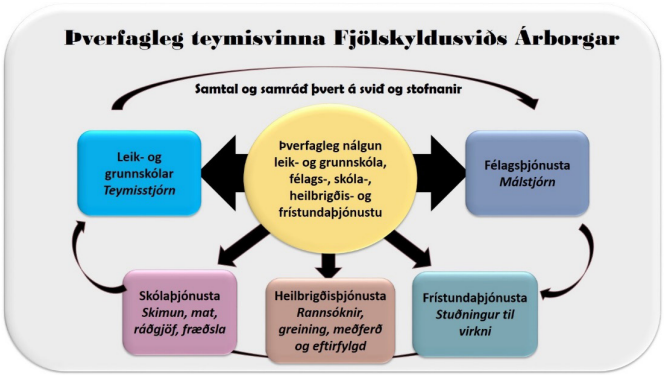
Ráðgjafarteymi leikskólanna er þverfaglegt teymi sem kemur saman einu sinni í viku með einum leikskóla í senn. Í teyminu sitja, leikskólastjóri, sérkennslustjóri, deildarstjórar í viðkomandi leikskóla, sálfræðingur, leikskólaráðgjafi og talmeinafræðingur frá skólaþjónustu. Einnig situr kennsluráðgjafi fjölmenningar ef þörf þykir. Frá félagsþjónustu koma ráðgjafarþroskaþjálfari og félagsráðgjafi og frá heilsugæslu kemur hjúkrunarfræðingur frá ung- og smábarnavernd. Teymið hefur starfað í þó nokkurn tíma en á COVID-19 tímum hafa fundirnir verið færðir á fjarfundaform sem stuðlar meðal annars að því að hjúkrunarfræðingar heilsugæslu hafa meira svigrúm til að taka þátt í samstarfinu. Markmið fundanna er að vera ráðgefandi fyrir starfsfólk í leikskólum sveitarfélagsins og stuðla að snemmtækum stuðningi við leikskólabörn og forráðamenn þeirra.

Samstarfsteymi fjölskyldusviðs, HSu og BUGL

Þverfaglegt samstarfsteymi fjölskyldusviðs, HSu og BUGL fundar á sex vikna fresti og á COVID tímum hafa fundirnir verið haldnir með fjarfundaformi. Í teyminu sitja deildarstjóri skólaþjónustu, sem er teymisstjóri, sálfræðingar skólaþjónustu og félagsráðgjafar hjá félagsþjónustu. Frá HSu sitja sálfræðingar, barnalæknir, heimilislæknir, hjúkrunarfræðingur frá ung- og smábarnavernd og skólahjúkrunarfræðingar. Ráðgjafarþroskaþjálfari situr fund ef þörf þykir. Frá BUGL sitja læknir og félagsráðgjafi. Teymið tekur fyrir mál barna og fjölskyldna þeirra sem hafa þörf fyrir þjónustu frá mörgum kerfum, þ.e. þverfaglega þjónustu. Þarna koma sérfræðingar saman sem koma að einstaka málum og stytta með því allar boðleiðir og biðtíma eftir þjónustunni. Mjög mikilvægt er að hafa aðgengi að BUGL á þessum fundum en sérfræðingar þeirra koma oft með góðar ráðleggingar sem auðveldar jafnframt allt samstarf fagaðila í Árborg sem vinna saman að málefnum barna sem þiggja þjónustu frá BUGL.

ART

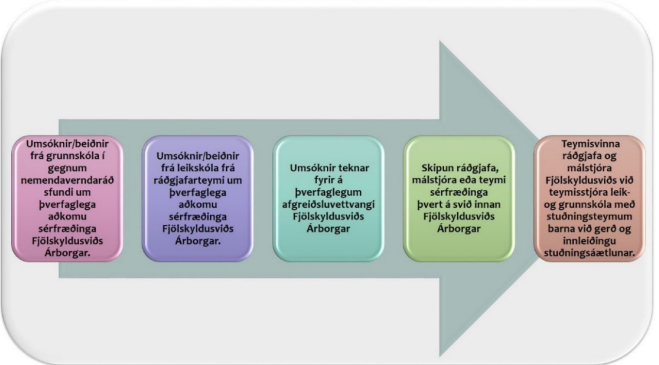
Fjölskyldusvið Árborgar kaupir þjónustu af ART teymi Suðurlands og þá einkum fjölskyldu-ART sem er hentugt fyrir börn sem standa illa félagslega, eiga í erfiðleikum með samskipti, hafa lágt sjálfsmat, veika sjálfsmynd, eiga erfitt með sjálfstjórn, kunna ekki að setja sér mörk, eru kvíðin eða eru slök í siðferðishugsun. Hægt er að nálgast nánari upplýsingar á vefnum <http://isart.is>

Þverfagleg teymisvinna fjölskyldusviðs

Fjölskyldusvið Árborgar hefur verið að móta og innleiða verklag sem styður við þverfaglega teymisvinnu sérfræðinga þvert á svið og stofnanir í málefnum barna með sérþarfir og fjölskyldna þeirra sem hafa þörf fyrir samþætta og heildstæða þjónustu. Sérstaklega hefur verið horft til þess að tryggja þverfaglega aðkomu sérfræðinga fjölskyldusviðs þegar barn fær fötlunargreiningu, við aldurstengd skólaskil, við flutning í sveitarfélagið, við mat á þörf fyrir sértækt námsúrræði og ef um sérstakt álag er að ræða í nærumhverfi.

Markmið með þverfaglegri nálgun fjölskyldusviðs er að styðja stuðningsteymi við gerð þverfaglegrar stuðningsáætlunar í samræmi við núverandi lagaumhverfi og í takt við áherslur í væntanlegum lögum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna. Veita í því samhengi leiðsögn við mótun og innleiðingu þverfaglegs samstarfs og lausnanálgunar hjá leik- og grunnskólum, skóla-, frístunda-, félags- og heilbrigðisþjónustu. Veita fulltrúum í stuðningsteymi

starfstengda leiðsögn, eftirfylgd og fræðslu í takt við þörf og aðstæður í hverju máli.

Ábyrgð skólastjórnaenda í leik- og grunnskólum er að hafa frumkvæðið að slíku þverfaglegu samstarfi með því að gera formlega beiðni til fjölskyldusviðs Árborgar.

Umsóknir um þverfaglega aðkomu sérfræðinga fjölskyldusviðs fara í gegnum nemendaverndarráð hvers grunnskóla og ráðgjafarteymi hvers leikskóla. Umsóknir eru teknar fyrir á þverfaglegum afgreiðsluvettvangi fjölskyldusviðs þar sem málið er kortlagt og þarfir greindar fyrir aðkomu sérfræðinga. Að slíku matsferli loknu er málið sett til viðeigandi ráðgjafa, málstjóra og/eða teymis sérfræðinga þvert á svið sem vinna í nánu samstarfi við teymisstjóra í stuðningsteymum barna í leik- og grunnskólum sveitarfélagsins.

Teymisvinnan snýst um að greina þörf fyrir aðlögun og móta þjónustu við barn og fjölskyldu í daglegu lífi og skólastarfi í takt við metna stuðningsþörf. Stuðningsteymi barns leggur mat á þörf fyrir endurskoðun á þjónustu á grunni þverfaglegrar stuðningsáætlunar og stöðu máls í framhaldi ráðgjafar og eftirfylgdar.

Aukið aðgengi að ráðgjöf, fræðslu og eftirfylgd styður við þekkingaruppbyggingu og sérhæfingu sveitarfélagsins í veita samþætta og samfellda gæðaðþjónustu fyrir börn og fjölskyldur þeirra.

Nýr fjölmenningarvefur

Í febrúar 2021 fór nýr fjölmenningarvefur Árborgar í loftið. Að verkefninu stóðu Aneta Figlarska, kennsluráðgjafi í fjölmenningu, og Anna Katarzyna (Ania) Woźniczka, verkefnastjóri í málefnum flóttamanna, auk Hólmfríðar Hákonardóttur, starfsmanns á UT-deild.

Vefurinn Fjölmennning í Árborg er hugsaður fyrir íbúa með fjölbreyttan bakgrunn og þá sem starfa með innflytjendum, vilja fræðast um fjölmenningu eða þekkja fólk með fjölbreyttan

bakgrunn. Nýjustu lykiltölur sýna að í Sveitarfélaginu Árborg búa yfir 830 einstaklingar með erlent ríkisfang og í leik- og grunnskólum Árborgar eru samtals 270 börn með fjölmenningarlegan bakgrunn. Fjölmenningarvefurinn skiptist í fimm málaflokka: Íbúar í Árborg, samfélag, atvinna, menntun og heilsa, þar er hægt að finna upplýsingar um ýmsar stofnanir, þjónustu og réttindi sem og hlekki á vefsíður með ítarlegri upplýsingum. Við efnisval fyrir fjölmenningarvefinn var lögð áhersla á að innihald hans sé gagnlegt og fræðandi fyrir alla aldurshópa. Þar birtast helstu fréttir er varða innflytjendur sem og upplýsingar um áhugaverða viðburði, einkum á vegum einstaklinga með fjölbreyttan bakgrunn. Fjölmenningarvefurinn er aðgengilegur á þremur tungumálum: íslensku, ensku og pólsku en við ákvörðun um val á tungumálum var tekið mið af algengustu tungumálum sem töluð eru af íbúum í sveitarfélaginu.

Handbók um fjölmenningu

Fjölmenningarteymi Árborgar undir stjórn Anetu Figlarska kennsluráðgjafa tók saman og gaf út handbók - Fjölmenningarleg menntun í Sveitarfélaginu Árborg sem nýtist starfsfólki leik- og grunnskóla Árborgar þegar tekið er á móti nemendum af erlendum uppruna. Það er mikilvægt að taka vel á móti öllum börnum sem koma ný í skólana en sérstaklega þarf að huga að móttöku barna af erlendum uppruna sem hafa annað móðurmál en íslensku. Handbókina má finna á fjölmenningarvef sveitarfélagsins:

fjolmenning.arborg.is/menntun/handbok

Þverfaglegur vinnuhópur vegna barna með fjölbættan vanda

Á síðasta ári var stofnaður þverfaglegur vinnuhópur á fjölskyldusviði til að skoða málefni barna á aldrinum 10-16 ára með fjölbættan vanda sem hafa ekki fengið inngöngu í frístundaklúbbinn Kotið. Þeir sem sátu í hópnum voru Björg Maggý Pétursdóttir, ráðgjafarþroskaþjálfari, Eiríkur Sigmarsson, forstöðuþroskaþjálfari, Ester Guðlaugsdóttir, félagsráðgjafi, Gunnar E. Sigurbjörnsson, frístunda- og forvarnarfulltrúi og Lucinda Árnadóttir, yfirsálfræðingur. Hópurinn sendi frá sér eftirfarandi minnisblað 16. október 2020:

Í september síðastliðnum var stofnaður þverfaglegur vinnuhópur á fjölskyldusviði til að skoða málefni barna á aldrinum 10-16 ára með fjölbættan vanda sem hafa ekki fengið inngöngu í frístundaklúbbinn Kotið samkvæmt ítrustu inntökuskilyrðum. Annað verkefni hópsins var að skoða vel aðstæður og starfsumhverfi Kotsins. Að fenginni niðurstöðu vinnuhópsins þá skorar sá hópur á Sveitarfélagið Árborg að bregðast við ófullnægjandi starfsumhverfi Kotsins og í leiðinni leysa úr málum þeirra barna sem eru með fjölbættan

Aneta Figlarska, kennsluráðgjafi í fjölmenningu

Anna Katarzyna (Ania) Woźniczka, verkefnastjóri í málefnum flóttamanna.

vanda en hafa ekki fengið þjónustu við hæfi eftir að skóladegi lýkur. Mikilvægt er að frístundaklúbburinn Kotið komist í stærra húsnæði sem uppfyllir skilyrði fyrir starfsemi fyrir börn með fatlanir og annan fjölbættan vanda eigi síðar en í ágúst 2021.

Að fenginni niðurstöðu vinnuhópsins þá skoraði sá hópur á Sveitarfélagið Árborg að bregðast við ófullnægjandi starfsumhverfi Kotsins og í leiðinni leysa úr málum þeirra barna sem eru með fjölbættan vanda en hafa ekki fengið þjónustu við hæfi eftir að skóladegi lýkur. Mikilvægt væri að frístundaklúbburinn Kotið komist í stærra húsnæði sem uppfyllir skilyrði fyrir starfsemi fyrir börn með fatlanir og annan fjölbættan vanda eigi síðar en í ágúst 2021. Við í Sveitarfélaginu Árborg leggjum áherslu á að vera fjölskyldu- og barnvænt samfélag með góða þjónustu við börn og fjölskyldur þeirra. Fjölskyldusvið Árborgar hefur lagt áherslu á snemmtæka íhlutun í sinni stefnu, að gripið sé inn í vanda barna og fjölskyldna þeirra eins fljótt og auðið er ef þörfin er til staðar. Það er því ekki í samræmi við þær áherslur að við getum ekki veitt börnum í vanda þá grunnþjónustu sem þau eiga rétt á, aðgengi að frístundum með sínum jafningjum. Nýleg félagsþjónustulög leggja auk þess nú ríkari skyldur á sveitarfélög að öllum börnum standi frístundaúrræði til boða. Núverandi húsnæði frístundaklúbbsins Kotsins er of lítið fyrir þann fjölda barna sem nú þegar sækja Kotið og því ekki mögulegt að veita börnum með fjölbættan vanda möguleika á að sækja úrræðið. Að lágmarki 14 börn með fjölbættan vanda á aldrinum 10-16 ára munu þannig ekki fá að nýta þjónustu Kotsins haustið 2021.

Það er ljóst að húsnæði Kotsins er óviðunandi með tilliti til aðstöðu til að mæta þörfum þeirra barna sem sækja Kotið sem eru fjölbreyttur hópur með mismunandi þarfir. Sumir notast við hjálpartæki líkt og hjólastóla og er því mikilvægt að aðgengi sé gott svo þeir einstaklingar séu fullgildir þátttakendur í starfi Kotsins og í samfélaginu. Við megum ekki hamla félagslegri þátttöku þeirra með ófullnægjandi aðstæðum. Þannig er ekki boðlegt að bjóða þeim upp á afar ófullnægjandi húsnæði með tilliti til möguleika á aldurstengdum viðfangsefnum sem að auki uppfyllir ekki staðla varðandi aðgengi fyrir fatlaða og fullnægjandi salernisaðstöðu. Því til viðbótar fékk húsnæðið nánast falleinkunn í nýlegri úttekt á loftgæðum sem er með öllu óboðlegt þeim börnum sem sækja Kotið sem sum hver eru með undirliggjandi sjúkdóma og því viðkvæmari fyrir. Við slíkt verður ekki unað og því mikilvægt að brugðist verði við fljótt og vel og fundið nýtt húsnæði fyrir frístundaklúbbinn Kotið.

6. Félagsþjónusta

Starfsfólk félagsþjónustu hefur tekið þátt í mikilli umbóta- og breytingavinnu á fjölskyldusviði. Um er að ræða markvissa teymisvinnu og samráð á milli ólíkra faghópa og starfsmanna deilda innan fagsviðsins. Hjá félagsþjónustu hafa orðið töluverðar breytingar á síðastliðnu ári sem byrjuðu á því að tvær deildarstjórastöður voru sameinaðar í eina og um hálfu ári síðar voru ráðnir tveir teymisstjórar. Nýr deildarstjóri félagsþjónustunnar, sem kom til starfa sumarið 2020, er Heiða Ösp Kristjánsdóttir, félagsráðgjafi. Heiða Ösp hefur góða yfirsýn yfir félagsþjónustuna í heild sinni, þverfaglega teymisvinnu og þekkingu á innri hagræðingu sem og lögum og reglugerðum. Eftir þarfragreiningu deildastjóra og sviðsstjóra var ákveðið að stofna tvær teymisstjórastöður til að styrkja faglega umgjörð félagsþjónustunnar og vinna meira í teymum í anda straumlínustjórnunar. Einnig er eitt af hlutverkum teymisstjóra að veita starfsmönnum handleiðslu til að veita þeim aukið öryggi og velliðan í starfi. Anna Rut Tryggvadóttir, félagsráðgjafi, er teymisstjóri barnaverndar og Guðrún Svala Gísladóttir, félagsráðgjafi, er teymisstjóri ráðgjafarteymis.

Miklar utanaðkomandi áskoranir hafa orðið hjá félagsþjónustu síðastliðið ár, m.a. COVID-19, mikil aukning í eftirspurn eftir þjónustu, flutningar í tímabundið húsnæði í Landsbankanum og flutningar til baka í opið rými á 3. hæð Ráðhússins. Veruleg fjölgun hefur orðið á starfsfólki og breyting hefur orðið á öllu vinnulagi. Breytingarnar hafa gengið vel og mikil samstaða er í starfsmannahópnum. Góður gagnkvæmur stuðningur er innan hópsins og við nýja starfsmenn. Þeir taka virkan þátt í breytinga- og

umbótavinnunni og þeim ákvörðunum sem varða störf þeirra. Margir málaflokkar heyra undir félagsþjónustuna, þ.e. 9 starfseiningar með átta forstöðumenn.

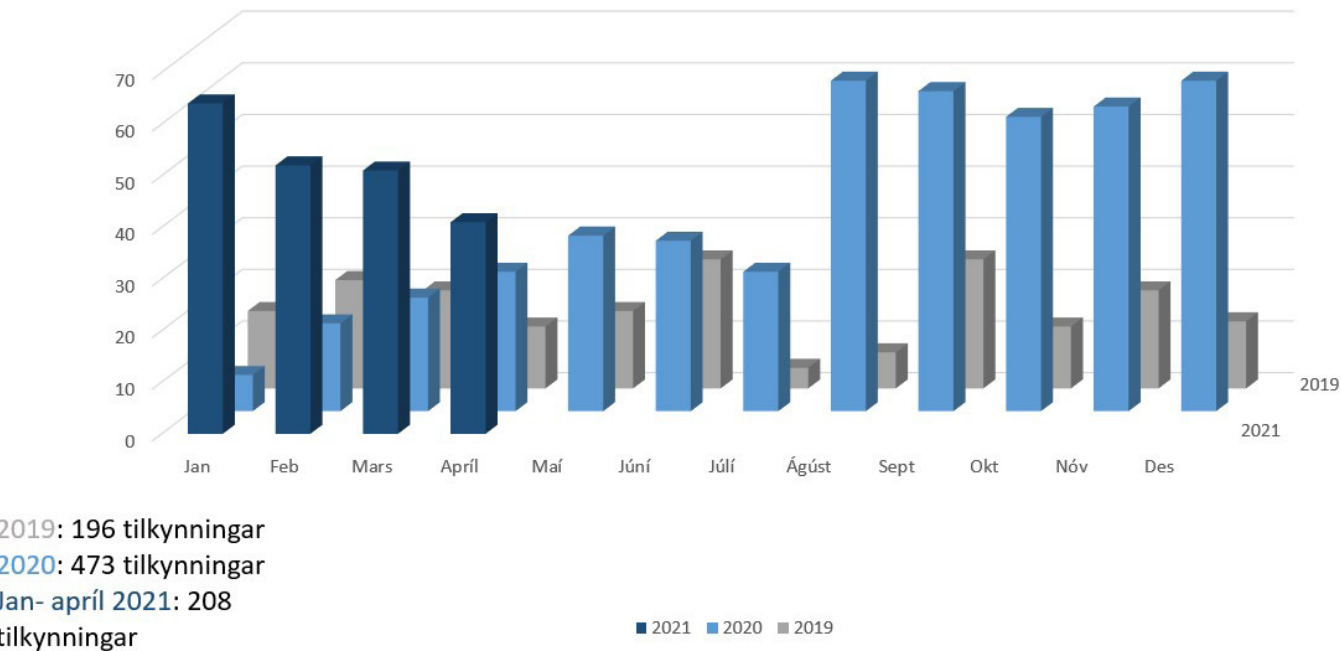
Mikil áhersla hefur verið á að efla og bæta innra starf félagsþjónustunnar. Reglur hafa verið endurskoðaðar, ferlar bættir og gerðir línulegri og teymisvinna er í þungum málum. Þá hefur verið unnið að valdeflingu starfsmanna, innri hagræðingu deilda þar sem starfslýsingar hafa verið endurskoðaðar. Verkefni hafa verið færð til milli starfsmanna og dregið hefur verið úr aðkeyptri þjónustu. Unnið er á öllum stöðum félagsþjónustu út frá hinu almenna til hins sértæka, þ.e.a.s. að veita fleiri íbúum almenna þjónustu á fyrri stigum vandans og með því er hægt að fækka þeim sem þurfa sértæka þjónustu. Allir sem fá þjónustu er boðinn þjónustusamningur eða þjónustuáætlun þar sem markmið með þjónustunni er skýrt og reglulegt endurmat fer fram. Einnig hefur vinna verið sett af stað við skjalavistunaráætlun félagsþjónustu sem ekki var til staðar og er það verkefni unnið með Signýju Hörpu Hjartardóttur, skjalastjóra.

Barnavernd

Hjá barnavernd starfar nú öflugur hópur starfsfólks en teymið er nú skipað teymisstjóra ásamt fimm félagsráðgjöfum sem allir vinna fyrst og fremst með það að markmiði að aðstoða börn og fjölskyldur þeirra. Frá vordögum 2020 hefur verið unnið að því að bæta alla verkferla, m.a. við skráningu í trúnaðarbók á meðferðarfundum en það snertir ákvarðanir, áætlanir og bókanir á afgreiðslufundum barnaverndar. Kraftur hefur verið

Tilkynningar til Barnaverndar

settur í innleiðingu á OneCRM skráningarkerfi sem nú er lokið. Barnavernd notar í dag alla möguleika sem kerfið hefur upp á að bjóða. Hægt er að kalla eftir skýrslum barnaverndarstofu og kerfið er látið halda utan um alla vinnslu. Gagnavarsla og skráning hefur verið bætt verulega. Í þessu sambandi hefur skipuleg fræðsla til starfsmanna á öllum möguleikum í One stuðlað að skilvirkari vinnu.

Lögfræðileg ráðgjöf kemur inn á fyrri stigum vinnslunnar og aukin lögfræðileg handleiðsla er í boði fyrir starfsmenn. Þá hefur lögfræðingur m.a. aðstoðað við gerð verkferla. Nýjar verklagsreglur hafa verið mótaðar um að framselja leyfi til starfsmanna frá félagsmálanefnd og skert hefur verið á umboði nefndarinnar gagnvart barnaverndarstarfsmönnum. Ráðinn hefur verið starfsmaður sem hefur einbeitt sér að könnun mála í barnavernd og með því er hægt að ná fram meiri sérhæfingu og meiri vinnslu í málum. Teymisvinna er í auknum mæli í þungum málum.

Málavog barnaverndar hjá barnaverndarstofu hefur verið innleidd. Mælingin skráir vinnuálag hjá hverjum starfsmanni fyrir sig þannig að yfirmenn fái betri yfirsýn yfir stöðuna á vinnustaðnum og á breytingum á ákveðnu tímabili. Aðferðin mælir vinnuálag, en er ekki mælikvarði á gæði vinnunnar. Málavogin er notuð fyrir alla starfsmenn á þriggja mánaða fresti undir stjórn teymisstjóra. Til viðbótar við þá handleiðslu sem þegar hefur verið nefnd er aukin áhersla á handleiðslu frá deildarstjóra félagsþjónustu og teymisstjóra barnaverndar, einnig á jafningjahandleiðslu í barnaverndarteymi. Barnaverndarstarfsmenn tala um jákvæðar breytingar og mikið öryggi í starfi. Mikil aukning á tilkynningum til barnaverndar hefur orðið á milli ára. Hér að neðan má sjá súlurit með yfirliti yfir fjölda tilkynninga árin 2019 og 2020. Einnig frá jan.—apríl 2021.

Kynning á barnavernd hefur verið aukin á Árborgarvefnum, arborg.is. Sérstakt netfang hefur verið tekið í gagnið og það kynnt, barnavernd@arborg.is. Mikil eftirspurn hefur verið

hjá stofnunum sveitarfélagsins eftir fræðslu frá barnavernd og síðastliðna mánuði hafa starfsmenn barnaverndar meðal annars farið með fræðslu til sjúkraflutninga HSu, bráðamóttöku HSu, hluta af leikskólum sveitarfélagsins og til starfandi dagforeldra sveitarfélagsins. Á vordögum fóru starfsmenn barnaverndar ásamt fulltrúum lögreglunnar með fræðslu inn í alla 7., 8. og 10. bekki grunnskóla Árborgar. Þar var aðaláherslan á starfrænt kynferðislegt ofbeldi og rætt um hvernig myndir, sem deilt er á samfélagsmiðlum, geta hæglega farið í mikla dreifingu. Nemendur voru virkilega áhugasamir og sköpuðust góðar og þarfar umræður. Í kjölfarið birtist grein Sigþrúðar Birtu Jónsdóttur, félagsráðgjafa á dfs.is þann 5. maí 2021. Hér að neðan má sjá hlut greinarinnar.

“Foreldraeftirlit er orðið flóknara í dag heldur en hér á árum áður. Þá var hefðbundið foreldrarölt skipulagt til að fylgjast með börnunum en í dag er eftirlitið margbreytilegra. Mörg börn eru með snjallsíma og hafa þar aðgengi að alls konar fólki hvaðan af í heiminum og eru einum smelli frá skuggalegum hliðum samfélagsins sem margir fullorðnir vita ekki um. Börn með snjallsíma hafa mörg hver aðgengi að hinum ýmsum samfélagsmiðlum sem erfitt er hafa eftirlit með. Samfélagsmiðlar hafa hina ýmsu eiginleika en innihalda allir samskipti við fólk sem geta verið órekjanleg.”

Framundan er enn meiri vinna við mótun verklags barnaverndar, enn frekari efling teymisvinnu og mótun fræðsluáætlunar fyrir þær stofnanir sveitarfélagsins sem starfa með börnum.

Félagsleg ráðgjöf

Málafjöldi hefur stórukist í félagslegri ráðgjöf og almenn félagsþjónustumál eru orðin fjölpættari og flóknari í vinnslu en áður var. Skýrist það meðal annars af fjölmennara og fjölbreyttara samfélagi, breytingu á félagsþjónustulögum frá 2018 og fleira. Frá áramótum 2020-21 hefur verið unnið markvisst í því að bæta verkferla innan félagslegrar ráðgjafar

og almennrar félagsþjónustu. Unnið er að því að skipulag þjónustunnar sé bætt með það í huga að færa hana nær þjónustuþegum, teymisvinna efla og skoðað hvernig megi bæta þjónustuferlið þannig að það verði skilvirkara og skýrara. Vinna hefur verið lögð í að setja fundargerðir inn í OneCRM, settir á fót úthlutunarfundir vegna almennra félagsþjónustamála með það að markmiði að vinna skilvirkar og þá hefur verið lögð vinna í að bæta skráningar og skjalavörslumál, talningar fyrir tölulegar upplýsingar og fleira.

Unnið er í þá átt að starfsfólk verði sérhæfðara innan félagslegrar ráðgjafar og var ákveðið að ráða inn ráðgjafa sem sinnir sérstaklega barna- og fjölskyldumálum, veitir almenna ráðgjöf til fjölskyldna og sinnir málstjórn innan almennra félagsþjónustamála. Hefur þetta fyrirkomulag skapað rými fyrir aðra ráðgjafa til að sérhæfa sig í málefnum fullorðinna einstaklinga. Einnig skapar þetta möguleika á að gefa starfsfólki frekari tækifæri til að taka þátt í að halda utan um ákveðin verkefni, svo sem setu í verkefnastjórn Sigur-hæða, stefnumótun í málefnum heimilislausra og fleira.

Í félagslegri ráðgjöf og almennum félagsþjónustumálum er nú meiri áhersla lögð á handleiðslu yfirmanna, notendasamninga og reglulegt mat á stuðningsþörf með það að markmiði að þjónustan verði markvissari og hnitmiðaðri. Teymisvinna hefur verið efla til muna í þessi samhengi, svo sem við aðra starfsmenn fjölskyldusviðs, félagslega heimaþjónustu, geðheilsuteymi HSu, Virk, Auðlind, og fleiri úrræði með áherslu á skipulagða samráðsfundi og þverfaglegar ákvarðanir í málum.

Enn fremur er vinna hafin við endurskoðun reglna innan allra málaflokka félagsþjónustunnar í samræmi við nýlega löggjöf og stefnu fjölskyldusviðs um snemmtækan stuðning og forvarnarstarf. Í byrjun árs 2021 var skipaður vinnuhópur sem vann við heildarendurkoðun reglna um fjárhagsaðstoð með það að markmiði að uppfæra reglurnar, gera þær hnitmiðaðar og skýrari og byggja þær þannig upp að þær þjóni betur hagsmunum umsækjenda. Í nýjum reglum var einnig horft til þess að leggja meiri áherslu á virkniþátttöku og endurhæfingu viðtakenda fjárhagsaðstoðar. Reglurnar voru samþykktar af bæjarstjórn 26. apríl 2021 og tóku gildi þann 1. maí sl.

Ýmis verkefni á sviði félagsþjónustu

Virknihópur fyrir íbúa af erlendum uppruna

Frá október - desember 2020 var gerður samningur við Klúbbinn Strók, virknimiðstöð, um virkninámskeið fyrir fólk af erlendum uppruna. Átta manns var boðin þátttaka sem áttu það sameiginlegt að vera íbúar af erlendum uppruna í samfélaginu og viðtakendur fjárhagsaðstoðar hjá sveitarfélaginu. Námskeiðið stóð yfir í 10 vikur og var þannig byggt upp að samfélagsfræðslu, hópverkefnum og iðjutengdum verkefnum var blandað saman en einnig var lögð áhersla á að styðja þátttakendur í því að tengjast betur inn í samfélagið, bæði gegnum Klúbbinn Strók og/eða önnur viðeigandi úrræði eftir því sem hentar hverjum og einum. Mikil ánægja var með verkefnið sem fékk styrk frá Lýðheilsusjóði. Þrír af þátttakendum námskeiðsins héldu markvisst áfram virkni innan Klúbbsins Stróks meðfram því að leita sér að starfi á almennum vinnumarkaði og tveir þátttakendur voru komnir með starf í lok námskeiðsins.

Unglingaráðgjafi og virkninámskeið

Sett var á fót tímabundið verkefni unglinga- og ungmennaráðgjafa í samvinnu við Vinnumálastofnun. Starfið er þvert á deildir fjölskyldusviðs og samræmist það vel stefnu fagsviðsins um að hafa þjónustuna aðgengilega, koma henni að á fyrri stigum, með góðri teymisvinnu milli deilda og alltaf með hagsmunum þjónustuþegans að leiðarljósi. Ráðgjafinn býður upp á ráðgjöf til foreldra og unglinga í sveitarfélaginu. Hægt er að bjóða upp á markvissa ráðgjöf á fyrri stigum vanda er upp kann að koma, svo sem vegna áhættu hegðunar og vanlíðunar. Með slíku vinnulagi er oft hægt að koma í veg fyrir að mál verði jafnvel að barnaverndarmáli. Samvinna er farin af stað með grunnskólum Árborgar. Boðið verður upp á viðtalstíma inni í grunnskólunum fyrir foreldra og færa um leið þjónustuna nær þjónustuþeganum með það að leiðarljósi að vinna að snemmtækum stuðningi og ráðgjöf þegar áhyggjur vakna af velferð unglinga og ungmenna í sveitarfélaginu. Ráðgjafinn vinnur í nánú samstarfi við lögreglu og starfsmenn félagsmiðstöðva. Ráðgjafinn er jafnframt stuðningur við hópastarf í félagsmiðstöðinni og vinnur með öðrum kerfum og stofnunum í sveitarfélaginu.

Fjölskyldusvið Árborgar fékk styrk frá Lýðheilsusjóði til að halda námskeið fyrir unga karlmenn á fjárhagsaðstoð. Námskeiðið var fyrirhugað nú á vordögum en vegna takmarkana í COVID-19 var ákveðið að færa það til haustsins. Námskeiðið verður haldið í samráði við Ungmennahús Árborgar.

Sigurhæðir

Soroptimistaklúbbur Suðurlands er frumkvöðull að stofnun Sigurhæða sem er þjónusta við þolendur kynbundins ofbeldis á Suðurlandi. Um er að ræða fyrsta samhæfða úrræðið á þessu sviði á svæðinu. Sveitarfélagið Árborg er einn af fjölmörgum samstarfs- og styrktaraðilum Sigurhæða. Sveitarfélagið leggur til húsnæði undir starfseminu að Skólavöllum 1 á Selfossi og fjölskyldusvið tók virkan þátt í undirbúningi. Margrét Anna Guðmundsdóttir, félagsráðgjafi, sat í verkefnastjórn og Heiða Ösp Kristjánsdóttir, deildarstjóri félagsþjónustu, kom einnig að undirbúningi þessa mikilvæga verkefnis. Lögð verður áfram áhersla á farsælt samstarf á milli fjölskyldusviðs Árborgar og Sigurhæða.

Full ástæða er til að hrósa Soroptimistaklúbbum fyrir þetta mikilvæga framtak fyrir þolendur ofbeldis á Suðurlandi.

Hjá Sigurhæðum er í boði einstaklings- og hópastarf, lögfræðiráðgjöf, lögregluþjónusta, sálfræðiþjónusta, markþjálfun og réttindafræðsla. Þeir notendur þjónustunnar sem eru af erlendum uppruna fá tülkaþjónustu og öll þjónusta er endurgjaldslaus. Nánari upplýsingar er hægt að fá á vef Sigurhæða. S. 834 5566. Netfang: sigur@sigurhaedir.is.

Stefnumótun í málefnum heimilislausra

Fjölskyldusvið Árborgar lagði til að félagsmálanefnd tæki til skoðunar stefnu í málefnum heimilislausra einstaklinga í Sveitarfélaginu Árborg. Samkvæmt 46. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga skulu félagsmálanefndir sjá til þess að veita þeim fjölskyldum og einstaklingum, sem ekki eru færir um það sjálfir, úrlausn í húsnæðismálum til leysa úr bráðum vanda á meðan unnið er að varanlegri lausn. Lagt er til að stefnan byggji á framangreindum lögum og hefur erindið fengið jákvæða afgreiðslu í félagsmálanefnd og bæjarráði.

Einstaklingar óstaðsettir í hús í Sveitarfélaginu Árborg eru 42 talsins. Síðastliðið ár hafa einn til fimm einstaklingar ekki haft í nein hús að venda.

Félagsþjónusta Árborgar leggur til að hugmyndafræði um skaðaminnkandi nálgun sé höfð til hliðsjónar í þjónustu við þá sem eru heimilislausir. Skaðaminnkandi nálgun felur í sér að draga úr skaðlegum áhrifum vímuefnaneyslu á notendur vímuefna, nærsamfélag og samfélagið í heild. Það felur í sér að lágmarka skaðann sem neyslan veldur fremur en að fyrirbyggja sjálfa vímuefnaneysluna. Mikilvægt er að skoða bæði aðgerðir til skamm- og langtíma.

Málefni íbúa af erlendum uppruna

Móttökusveitarfélag í málefnum flóttafólks

Nýlega var samþykkt að Árborg gerist móttökusveitarfélag fyrir flóttafólk. Samningur hefur verið undirritaður við félagsmálaráðuneytið til eins árs og hefur Anna Katarzyna Wozniczka verið ráðin verkefnastjóri.

Nú þegar eru nokkrir einstaklingar að þiggja þjónustu hjá sveitarfélaginu sem falla innan verkefnisins. Í Sveitarfélaginu Árborg eru í dag rúm 8% íbúa af erlendum uppruna og jókst fjöldi einstaklinga af erlendum uppruna í sveitarfélaginu um 430 manns á árunum 2010-2020. Einstaklingar af erlendum uppruna eru í auknum mæli að setjast hér að og virðist þar helst spila inn í nálægð við höfuðborgarsvæðið, framboð af ódýru hentugu húsnæði og að margir samlandar búa nú þegar í sveitarfélaginu.

Með gerð þjónustusamnings um sértæka móttöku flóttafólks á milli félagsmálaráðuneytisins og Sveitarfélagsins Árborgar skapast góð tækifæri til þekkingarsköpunar, bæði innan félagsþjónustu, skólaþjónustu og annarra stofnana. Mikil samvinna verður við aðrar stofnanir sem veita fyrrnefndum hópi þjónustu, svo sem Vinnumálastofnun og Fjölmenningarsetur. Með þátttöku í verkefninu mun sveitarfélagið eiga fulltrúa í samstarfs- og samhæfingarnefnd en því fylgja tækifæri til samstarfs og þekkingaryfirfærslu til sveitarfélagsins sem getur sótt sér leiðbeiningar og ráðgjöf. Það mun væntanlega leiða til frekari þekkingar í málaflokknum á fjölskyldusviði.

Með því að taka þátt í verkefninu og uppfylla kröfulýsingu sem felur í sér meðal annars að gera ítarlega þjónustuáætlun fyrir viðkomandi þjónustuþega aukast líkur á farsælli aðlögun í samfélaginu. Nú þegar hefur orðið til sérhæfð

þekking í Sveitarfélaginu Árborg þar sem það hefur tekið á móti kvótaflóttamönnum og hefur sú þekkingaröflun styrkt sveitarfélagið í að takast á við nýtt verkefni. Vert er að benda á að með þátttöku í verkefninu fylgir fjármagn frá ríkinu til greiðslu launakostnaðar við sérhæfðan starfsmann en nú þegar eru flóttamenn sem þiggja þjónustu sveitarfélagsins án greiðsluþátttöku ríkisins í launakostnaði.

Málefni eldri borgara

Stofnaður hefur verið bakhópur með þeim starfsmönnum félagsþjónustu sem koma að málefnum eldri borgara. Við stöndum frammi fyrir miklum áskorunum á næstu árum þar sem þjóðin er að eldast og þjónustan að breytast. Bakhópurinn mun rýna og skoða þjónustuna og finna leiðir til að gera hana heildstæða og sem skilvirkasta fyrir notendur. Spennandi nýjungar eru að koma fram í breyttri þjónustu, m.a. skjáheimsóknir. Með því að nýta vel alla tæknimöguleika sem í boði eru ætti að verða auðveldara að takast betur á við stækkandi hóp þjónustunotenda á næstunni. Einnig skal alltaf leitast við að vinna í anda snemmtæks stuðnings til þess að gera notendum kleift að halda sem lengst í sjálfstæði sitt og búa heima. Heimsendur matur er nú aftur í boði í sveitarfélaginu eftir tveggja ára hlé og hafa um 70 eldri borgarar nýtt sér þjónustuna mánaðarlega síðan um áramót 2020/2021. Á árinu var m.a. farið í átak til að rjúfa félagslega einangrun með styrk frá félagsmálaráðuneytinu og erum við einnig búinn að fá styrk fyrir sumarið 2021 þar sem unnið verður markvíst í fjórum liðum:

Símtöl: Á tímum samkomubannsins var sveitarfélagið með það verkefni að hringja í alla íbúa sveitarfélagsins sem voru eldri en 80 ára og voru þeir mjög ánægðir að fá þau símtöl. Stefnt verður á að hringja í aldurshópin 75-80 ára þar sem eldri aldurshópurinn hefur þegar fengið nokkur símtöl í fyrri COVID-19 bylgjum. Dagbjört Harðardóttir, umsjónarmaður félagsmiðstöðvar, og Arnar Helgi Magnússon tóku að sér að halda utan um verkefnið. Haft var samband við stóran hluta íbúa Árborgar á aldrinum 80-99 ára og gekk símhringiverkefnið mjög vel. Það var einkum starfsfólk félagsmiðstöðvar og ungmennahúss sem sá um hringingarnar.

Hreyfing: Ráðinn verður fagmenntaður aðili til að bjóða upp á hreyfingu fyrir eldri borgara s.s. göngur, kennslu á útiæfingatæki, jóga, golf og aðra skipulagða hreyfingu. Lögð verður áhersla á fjölbreytni í hreyfingu svo að flestir ættu að finna hreyfingu við sitt hæfi.

Menning og samvera: Í sumar verður boðið upp á gönguferð um Eyrarbakka og Stokkseyri. Gangan felur í sér samveru og fróðleik um staðina. Gangan verður tekin upp af myndatökumanni og svo sýnd þeim íbúum að kostnaðarlausu sem ekki treystu sér í gönguna. Öllum íbúum sveitarfélagsins, 65 ára og eldri, verður boðið upp á skipulagðar ferðir þeim að kostnaðarlausu í nágrenni Árborgar skipulagðar af sveitarfélaginu.

Málþing eldri borgara: Verkefnið endar á málþingi eldri borgara í byrjun september. Markmið málþingsins er að skapa vettvang til þess að efla fræðslu og samveru og styrkja tengslanet eldri borgara. Nokkrar málstofur verða í boði þar sem hægt verður að hlusta á fræðandi erindi, m.a. um réttindi við starfslok, þjónustu sem er í boði hjá sveitarfélaginu og umsóknarferli, félagsstarf eldri borgara o.fl. Þar verður boðið

upp á sýningu á myndbandinu frá göngunni á Eyrabakka og Stokkseyri auk göngunnar á Selfossi sem var tekin upp sumarið 2020. Tónlistaratriði og kaffiveitingar verða í boði.

Vel heppnuð menningarganga eldri borgara

Þriðjudaginn 18. ágúst 2020 skipulagði Sveitarfélagið Árborg menningargöngu um gamla bæinn á Selfossi fyrir eldri borgara. Í sól og blíðu gekk hópurinn undir dyggi leiðsögn Kjartans Björnssonar frá Sýslumannstúninu um Grænuvelli og Fagurgerði yfir á Bankaveg þar sem Sigfús Kristinsson tók á móti hópnum og kynnti sögu húsanna. Þaðan lá leið hópsins yfir á Hlaðavelli þar sem Sigurður Grétarsson upplýsti um sögu húsanna. Að lokinni göngu, einum og hálfum tíma síðar, bauð Kjartan hópnum upp á langþráðan kaffisopa í garðinum hjá sér. Gangan var hluti af átaksverkefni sveitarfélagsins til að sporna við félagslegri einangrun eldri borgara og öllum þeim sem komu að þessum glæsilega viðburði eru færðar bestu þakkir.

Símtöl og fleiri samkomur á vegum fjölskyldusviðs

Sumarið 2020 var framhald á símhringiverkefninu sem félagsmiðstöðin Zelsíuz sinnti þá á vordögum. Starfsmenn fjölskyldusviðs Árborgar hringdu í eldri borgara og bentu á skemmtilegar samkomur og viðburði ásamt almennu spjalli. Markmið verkefnisins er að stuðla að minni félagslegri einangrun og var verkefnið styrkt af félagsmálaráðuneytinu. Boðið var upp á reglulega samveru eldri borgara á vegum sveitarfélagsins í sumar við útiæfingatæki auk Qigong leikfimi. Þeir sem mættu á samveruna gátu fengið útskýringar og sýnikennslu á tækin og einnig var hægt að koma í spjall við umsjónarmenn verkefnisins og þiggja kaffibolla. Markmiðið var bæði að efla hreyfingu eldri borgara og minnka einangrun í kjölfar COVID-19. Seinni part sumars kom íþrótta- og lýðheilsufræðingur að verkefninu með markvissari kennslu.

7. Frístunda- og menningardeild

Innan frístunda- og menningardeildar er unnið að málaflokkum tengdum íþróttum, frístundum, menningu, ferðapjónustu, viðburðum, forvörnum og kynningarmálum. Undanfarin ár hefur átt sér stað mikil þróun og fagleg samvinna aukist enn frekar innan deildarinnar, við aðrar stofnanir á fjölskyldusviði og önnur fagsvið. Deildina skipa Bragi Bjarnson, deildarstjóri, Gunnar Eysteinn Sigurbjörnsson, frístunda- og forvarnafulltrúi, Ólafur Rafnar Ólafsson, atvinnu- og viðburðafulltrúi, Díana Gestsdóttir, lýðheilsufulltrúi og forstöðumenn sem stýra daglegum rekstri stofnana ásamt starfsfólki.

Helstu breytingar við stofnun fjölskyldusviðs Árborgar voru að allt frístundastarf barna, unginga og ungmenna var sameinað undir stjórn frístunda- og forvarnafulltrúa sem ásamt starfsfólki hefur unnið að aukinni þverfaglegri samvinnu á sviðinu með mjög góðum árangri. Sá árangur endurspeglaðist í starfsmannakönnun haustið 2020 sem kom mjög vel út fyrir allar stofnanir í frístundaþjónustu og nánar er kynnt hér að neðan.

Uppbygging aðstöðu til að bæta þjónustu tengda deildinni er í góðum farvegi og ef áætlanir ganga eftir verða spennandi tímar á næstu árum með uppbyggingu m.a. menningarsalar, frístundamiðstöðvar, golfvallar og fleiri mannvirkja sem gefa okkur tækifæri til að þjónusta íbúa enn frekar sem og takast á við þá miklu fjölgun íbúa sem er fyrirsjáanleg næstu árin.

Starfsstaðir og aðstaða fyrir frístunda- og menningardeild:

- *Frístundaheimilið Bifröst við Vallaskóla: Vetrar- og sumarfrístund fyrir börn 6-9 ára*
- *Frístundaheimilið Hólar við Sunnulækjarskóla: Vetrar- og sumarfrístund fyrir börn 6-9 ára*
- *Frístundaheimilið Stjörnusteinar á Stokkseyri: Vetrar- og sumarfrístund fyrir börn 6-9 ára*
- *Frístundaheimili við Stekkjaskóla: Vetrar- og sumarfrístund fyrir börn 6-7 ára (opnar haustið 2021)*
- *Félagsmiðstöðin Zelsíuz: Frístundastarf á Selfossi og Stokkseyri fyrir börn og unginga á aldrinum 10-15 ára og umsjón með sumarstarfi vinnuskóla Árborgar*
- *Ungmennahúsið Pakkhúsið: Frístundastarf fyrir ungmenni 16 – 25 ára*
- *Frístundaklúbburinn Kotið: Vetrar- og sumarfrístund fyrir börn og unginga með fötlun á aldrinum 10-15 ára*
- *Frístundaklúbburinn Kópurinn: Frístundastarf fyrir ungmenni með fötlun á aldrinum 16-20 ára*
- *Frístundaklúbburinn Selurinn og frístundaklúbburinn Ungir Selir: Opið frístundastarf fyrir fólk með fötlun sem er eldra en 16 ára*
- *Íþróttahúsið Vallaskóla: Íþróttta- og kennsluhús*

- *Íþróttahúsið Sunnulækjarskóla: Íþróttta- og kennsluhús*
- *Íþróttahúsið Stokkseyri: Íþróttta- og samkomuhús sem er rekið af Umf. Stokkseyri*
- *Staður Eyrarbakka: Íþróttta- og samkomuhús ásamt upplýsingamiðstöð yfir sumarið*
- *Selfossvöllur: Knattspyrnu- og frjálsíþróttavöllur sem er rekinn af Umf. Selfoss*
- *Eyrarbakka- og Stokkseyrarvellir: Knattspyrnuvellir sem eru reknir af Umf. Stokkseyrar*
- *Svarfhólsvöllur: Golfvöllur sem er rekinn af Golfklúbbi Selfoss*
- *Brávellir: Hestamannavöllur sem er rekinn af Hestamannafélaginu Sleipni*
- *Sundhöll Selfoss: Sundlaug með kennslu- og afþreyingarsvæði*
- *Sundlaug Stokkseyrar: Sundlaug með kennslu- og afþreyingarsvæði*
- *Bókasafn Árborgar á Selfossi, Eyrarbakka og Stokkseyri: Almenningsbókasafn fyrir íbúa og gesti*
- *Upplýsingamiðstöðin á Selfossi: Staðsett inni í bókasafninu á Selfossi*

Samvinna í frístundastarfi

Við stofnun fjölskyldusviðs 1. mars 2019 voru allar stofnanir á vettvangi frítímans sameinaðar undir frístunda- og menningardeild. Þessar stofnanir voru: Frístunda-heimilin Þrjú sem áður heyrðu undir skólana, frístundaklúbburinn Kotið sem áður heyrði undir félagsþjónustu og loks frístundahúsin, ungmennahúsið Pakkhúsið og félagsmiðstöðin Zelsíuz, en þau heyrðu áður undir frístunda- og menningarsvið. Auk þess er vinnuskóli Árborgar rekinn af frístundahúsunum. Haustið 2019 var svo frístundaklúbburinn Kópurinn stofnaður fyrir ungmenni með fatlanir á aldrinum 16-20 ára. Frístundaheimilin og frístundahúsin leggja áherslu á opið frístundastarf í bland við skipulegt hópa- og klúbbastarf en frístundaklúbbarnir eru með starf fyrir börn og ungmenni með fatlanir.

Strax eftir að fjölskyldusvið var stofnað varð til öflugur samstarfsvettvangur fyrir forstöðumenn og aðra stjórnendur á vettvangi frítímans. Reglulegir samráðsfundir með frístunda- og forvarnafulltrúa hafa verið haldnir frá hausti 2019 og samvinna hefur verið innan frístundageirans er varðar starfsfólk og símenntun. Einnig hefur verið samvinna um nýtingu á húsnæði og fjölmörg sameiginleg verkefni hafa þróast. Sumarið 2020 byrjuðu frístundaheimilin með sumarfrístund sem kom í stað leikjanámskeiðs sem Ungmennafélag Selfoss sá um.

Ýmis verkefni hjá frístundaþjónustu

Öflugra hópa- og smiðjustarf hjá frístundaheimilunum

Eftir skipulagsbreytingarnar 2019 var farið í að skoða hvernig efla mætti enn meir starf frístundaheimilanna í sveitarfélaginu.

Sérstök áhersla var lögð á að efla framboð af hópa- og smiðjustarfi eins og sjá má úr eftirfarandi útdrætti úr skýrslu frístundaheimilisins Hóla:

Á frístundaheimilum Árborgar hefur orðið mikil þróun í starfi síðustu mánuði í sambland við aukið hlutfall starfsmanna sem sinna börnunum eftir að hefðbundnu skólastarfi lýkur. Starfið er sambland af skipulögðu starfi og frjálsum leik. Starfsfólk leggur mikinn metnað í að sinna börnunum af alúð og elju ásamt því að skipuleggja allt starf sem fram fer í frístundaheimilum.

Á frístundaheimilinu Hólum hefur mikið verið lagt í þróun starfsins og má meðal annars nefna að búin hefur verið til handbók fyrir foreldra barna þar sem farið er yfir öll helstu atriði sem þarf að huga að þegar verið er með barn á frístundaheimili.

Einnig höfum við lagt mikinn metnað í að byggja upp innviði starfsins og má þar nefna dagskipulag fyrir hvert svæði, smiðjur, klúbbastarf, hringekju, stóra val, krakkayoga, reglulegar heimsóknir með tvo elstu árganga í félagsmiðstöðina Zelsíuz og útiveru sem er alltaf jafn vinsæl.

Smiðjurnar okkar eru meðal annars fönður, textíl og smíði ásamt mörgu öðru. Í hringekju erum við að leggja inn eitthvað eitt hjá börnunum og geta það meðal annars verið stafir eða stærðfræði. Þetta er allt gert í gegnum leik og fara þau á milli stöðva og eru þær allt frá því að vera þrjár upp í fimm og fer það allt eftir hvernig verkefni er verið að vinna með á hverri stöð.

Krakkayoga er búið að vera hjá okkur í allan vetur eins og hægt er og eru allir árgangar búnir að fara í yoga í vetur.

Stóra val er val þar sem öll svæðin sameinast, búið er að setja upp mismunandi stöðvar á svæðunum og velja börnin sér svæði til að leika á og mega svo skipta með reglubundnum hætti meðan valið stendur yfir.

Einnig höfum við verið með verkefni sem heitir stuðboltaverkefni sem er hópverkefni sem er ætlað börnum sem glíma við kvíða. Þetta verkefni var lagt fyrir hóp barna í öðrum bekk og kom mjög vel út og er ætlunin að keyra það inn í alla árganga á næsta skólaári. Fyrirhugað er á komandi starfsári að kanna möguleika á að vera með ART námskeið sem starfsmenn eru að þjálfa sig upp í.

Skipulag og húsnæði Bifrastar

Miklar breytingar áttu sér stað á húsnæði Bifrastar 2020-2021. Salernisaðstaðan var bætt til muna og búið var til nýtt rými á efri hæð hússins. Það rými hefur verið nýtt í skipulagt starf, svo sem fyrir hlutverkaspil, danskennslu og jóga.

Þá var ráðist í miklar framkvæmdir á rými barna í 3.-4. bekk í Bifröst þar sem lýsing, hljóðvist og loftgæði voru bætt til muna. Einnig var komið fyrir mjög góðri salernisaðstöðu. Rýmið fékk góða yfirhalningu auk betra skipulags. Líklegt er að þetta hafi átt þátt í aukinni þátttöku barna í 3.-4. bekk í Bifröst, voru um það bil 50 börn sem nýttu þessa þjónustu.

Síðasta ár hefur verið lögð áhersla á að koma á góðu valkerfi, þar sem börnum býðst að velja ákveðin rými húsnæðisins og geta þar valið sér ákveðna dægurstyttingu. En á hverjum degi er einnig í boði í ákveðnum rýmum skipulagt starf þar sem börnin geta tekið þátt í ýmsum smiðjum eða klúbbastarfi. Þar má helst nefna danskennslu, fönðurgerð, jóga, smíði, slökun, hlutverkaspil, söngstund, körfubolta og stuðboltaverkefnið. Leitast er við að nýta áhugamál starfsfólks og mismunandi styrkleika þess til að kynna fyrir börnum frístundaheimilisins hvernig nýta megi frítímann á skemmtilegan og uppbyggilegan hátt.

Stuðboltaverkefni

Stuðboltaverkefnið var upphaflega búið til bæði sem lokaverkefni til B.A. prófs í þroskaþjálfafraðum og B.Ed. í grunnskólakennarafræðum árið 2016 en samhliða því var það starfrækt í frístundaheimilinu Eldflauginni í Hlíðahverfi í Reykjavík sem frumkvæðis- og tilraunaverkefni. Síðan þá hefur þetta verkefni verið nýtt í Eldflauginni og öðrum frístundaheimilum í Reykjavík sem verkfæri til að vinna með kvíða og áhyggjur hjá börnum í fyrstu bekkjum grunnskóla. Verkefnið var byggt á nokkrum köflum úr bókinni “Hvað get ég gert við of miklar áhyggjur” eftir sálfræðinginn Dawn Huebner. Stuðboltaverkefnið er hópaverkefni þar sem lögð er áhersla á að styrkja sjálfsmynd, efla félagsfærni barna og veita þeim öruggan vettvang til að tjá sig. Um er að ræða 11 skipti fyrir hvern hóp þar sem hver tími fylgir fyrirfram skipulögðum áherslum. Þetta er samvinnuverkefni barnanna og foreldra þeirra. Vorið 2021 var verkefnið keyrt í frístundaheimilunum Bifröst og Hólum hér í Árborg til prufu með góðum árangri. Stefnt verður á að halda áfram með þetta hópastarf í öllum frístundaheimilunum næsta haust og einnig skoðað að nýta það í frístundaklúbbnum Kotinu.

Frístundalæsi

Nokkuð hefur verið unnið með efni frístundalæsi í Bifröst. Frístundalæsi snýst um það að nýta tíma frístundaheimila til þess að efla málþroska og læsi barna með óhefðbundnum aðferðum í gegnum leik. Næsta skólaár verður staðið að enn markvissari innleiðingu á verkefninu með von um að auka læsi barna sem dvelja á frístundaheimilinu enn frekar. Munum við leggja sérstaka áherslu á félagslæsi og heilsulæsi sem tengist vel stefnu sveitarfélagsins. Að auki verður stefnt að innleiðingu á frístundalæsi í öllum frístundastofnunum sveitarfélagsins.

Sumarfrístund

Sumarið 2020 tóku frístundaheimili Árborgar við rekstri leikjanámskeiðs sem til þessa hafði verið á ábyrgð Ungmennafélags Selfoss. Ákveðið var að taka upp svipað fyrirkomulag eins og er að finna í Reykjavík og er kallað sumarfrístund. Um er að fjölbreytileg vikulöng námskeið yfir allt sumarið fyrir börn á aldrinum 6 – 10 ára. Hvert námskeið fær sitt eigið heiti sem tengist þema vikunnar. Sem dæmi má nefnda Strandarviku, Hreyfiviku, Náttúruviku og Vatnsviku. Dagskrá hverrar viku er svipað uppbyggð með blöndu af smiðjum, ferðum, leikjum og skemmtilegum verkefnum. Sumarfrístund er keyrð samhliða fyrstu vikur sumars í öllum frístundaheimilunum en um mánaðamótin júní/júlí sameinast starfið í frístundaheimilinu Bifröst við Vallaskóla þangað til í ágúst.

Sameiginlegar smiðjur frístundaheimilanna

Haustið 2019 hófu frístundaheimilin samstarf með sameiginlegt smiðjustarf þvert á frístundaheimilin. Áhugasamir starfsmenn komu með hugmyndir sem voru svo framkvæmdar af þeim sjálfum á öllum frístundaheimilunum. Um er að ræða smiðjur sem eru vikulega í hverju frístundaheimili í u.þ.b. 3-5 vikur. Dæmi um þessar smiðjur eru danssmíðja, listasmíðja og kökuskreytingasmiðja.

Sérstuðningur í félagsmiðstöðinni Zelsíuz

Sérstuðningur í Zelsíuz er verkefni sem ætlað er að bæta félagslega stöðu barna og unginga í sveitarfélaginu ásamt því

að styrkja þau persónulega. Verkefnið, sem er í stöðugri þróun, er byggt upp á einstaklingshittingum. Þá hittir starfsmaður félagsmiðstöðvarinnar barnið/unglinginn einu sinni í viku og er tíminn notaður í að gera eitthvað sem er á áhugasviði viðkomandi barns. Það getur verið allt frá því að fara í borðtennis í félagsmiðstöðinni upp í það að fara í fjallgöngu og allt þar á milli. Allt er þetta sniðið að þörfum hvers einstaklings.

Verkefnið er samstarf fjölda stofnana í Sveitarfélaginu Árborg sem hafa það allar að markmiði að gæta hagsmuna barna og unglinga og hlúa að velferð þeirra. Þetta þverfaglega samstarf skilar sér í betri þjónustu við einstaklingana sjálfa og fjölskyldur þeirra. Verkefnið hefur verið starfrækt í nokkur ár og hefur stækkað töluvert frá því það byrjaði. Það hefur skilað mjög góðum árangri og flestir sem það nýta hafa skilað sér í annað starf í félagsmiðstöðinni og tjáð betri líðan.

Félagsmiðstöðin Zelsíuz fékk hvatningarverðlaun SAMFÉS Félagsmiðstöðin Zelsíuz hlaut hvatningarverðlaun SAMFÉS 2021 á aðalfundi samtakanna. Verðlaunin voru veitt fyrir verkefnið sérstuðningur í Zelsíuz en umsjónarmaður verkefnisins er Arnar Helgi Magnússon. Verkefnið hefur það meginmarkmið að efla börn og unglinga félagslega og styrkja þau persónulega. Á undanförnum árum hefur verkefnið vaxið mikið og sannað gildi sitt gagnvart því að veita fjölmörgum einstaklingum stuðning. Þrátt fyrir að félagsmiðstöðin haldi utan um verkefnið er lykill að góðum árangri samvinna fjölda deilda og stofnana í Sveitarfélaginu Árborg. Markmið hvatningarverðlauna SAMFÉS er að hvetja og vekja athygli á því öfluga starfi sem fer fram í félagsmiðstöðvum og ungmennahúsum um land allt. Við val er haft til hliðsjónar að verkefnið sé öðrum til eftirbreytni og hvatning til góðra verka.

Hópastarf í Zelsíuz

Fjölbreytt klúbbastarf er starfrækt í Zelsíuz allt skólaárið. Markmið klúbbanna er að bæta félagslegan þroska meðal unglinganna auk þess að styrkja þá persónulega. Unnið er með sjálfsálit, sjálfsöryggi og stefnt markvisst að því að auka trú unglinganna á sjálfum sér, einnig að efla getu þeirra til þess að takast á við lífið og alltaf er leitast við að styrkja félagslega þáttinn. Mikil ásókn er í þessa klúbba en við nýtum þá líka sem úrræði fyrir unglinga sem eiga í félagslegum vanda. Hlutverkaspil er nýtt sem verkfæri í svokölluðum spilaklúbbum þar sem sérstaklega er unnið með börn og unglinga sem hafa dregið sig í hlé félagslega og/eða eru

of mikið í tölvuleikjum. Veturinn 2020-2021 voru um 85 unglingar sem tóku þátt í hópastarfi í Zelsíuz, þar af voru 35 virkir í spilaklúbbunum.

Ásamt opnum kvöldum í félagsmiðstöðinni eru úrræðin sem nefnd eru hér að ofan liður í því að ná til þeirra einstaklinga sem finna sig illa annar staðar, til dæmis í íþróttum eða öðru frístundastarfi. Rík áhersla er lögð á að mæta einstaklingnum þar sem hann er staddur og skapa þannig öruggt og uppbyggjandi umhverfi fyrir sem flesta.

Alþjóðleg verkefni Pakkhússins

Frá 2016 hefur ungmennahúsið, Pakkhúsið, verið afar virkt í alþjóðlegum verkefnum sem eru styrkt af Erasmus+ æskulýðsáætlun Evrópusambandsins og öðrum styrktarsjóðum og frá árinu 2019 hefur verkefnunum fjölgað hratt. Pakkhúsið hefur klárað 13 verkefni og önnur fimm eru á dagskrá. Pakkhúsið hefur fengið fengið hátt í 100 milljónir króna í styrki fyrir þessi verkefni og það síðasta sem heitir “Engaging Empowered European Youths: Project Nexor” fékk 40 milljónir króna frá Erasmus+. Það verkefni, sem er samstarfsverkefni frístunda- og skólastofnana frá Íslandi, Þýskalandi og Bretlandi, snýst um að búa til nýtt hlutverkaspil og hugarheim sem geti nýst í kennslu í grunnskólum sem og í skipulögðu frístundastarfi. Spilið og heimurinn verður hannað frá grunni en auk þess verða til hin ýmsu verkfæri eins og vefsíða, handbók, reglubók, spilabók, teningar, kort, persónublöð, kort og fleira. Verkefnið spannar rúmlega tvö ár og á tímabilinu verða a.m.k. 4 fundir og ungmennaskipti og þess á milli mun verða unnið í verkefninu í hverju landi fyrir sig. Verkefninu er stýrt af Pakkhúsinu en samstarfsaðilinn hér á landi verður Barnaskólinn á Eyrarbakka og Stokkseyri.

Flest þau verkefni sem Pakkhúsið hefur tekið þátt í tengjast hlutverkaspilum á einhvern hátt og er ungmennahúsið aðili að samtökum æskulýðsfélaga í hlutverkaspilum sem kalla sig Dragion Legion. Í gegnum hlutverkaspil hafa einstaklingar sem oft eiga í talverðum félagslegum vanda náð aukinni virkni, byggt upp sjálfstraust og margir hverjir hafa farið í sína fyrstu ferð erlendis í gegnum verkefni Pakkhússins. Þessir einstaklingar hafa verið hluti af öflugum hópi Pakkhússins sem hefur tekið að sér að sjá um stór alþjóðleg verkefni hér á landi en tæplega 200 ungmenni frá yfir 10 löndum hafa komið hingað til lands á síðastliðnum árum til að taka þátt í þessum verkefnum.

Frístundaklúbbarnir Kópurinn og Ungir Selir

Kópurinn er frístundaklúbbur fyrir framhaldsskólanema á sérnámsbraut FSu. Kópurinn hóf starfssemi haustið 2019 og hefur notendum fjölgað mikið síðan. Kópurinn vinnur einstaklingsmiðað og sníður öflugt frístundastarf að þörfum notenda. Mikil áhersla er lögð á valdeflingu t.a.m. með því að auka sjálfstæði og ábyrgð. Um er að ræða frístundaúrræði eftir skóla sem er opið alla virka daga yfir skólaárið eða frá miðjum ágúst út maí.

Ungi Selurinn er afsprengi af starfi Selsins sem er félags- og frístundaklúbbur fatlaðra á Suðurlandi. Ungi Selurinn er ætlaður þeim sem eru á aldrinum 16-25 ára og er því beintengdur Selnum og Kópnum ásamt ungmennahúsinu Pakkhúsinu og er opinn eitt kvöld í viku. Notendur vinna dagskrá með starfsmönnum og taka þátt í skipulagi. Ungi Selurinn er einnig brú fyrir nemendur í 10. bekk sem geta byrjað að mæta á vorönn.

Nýr frístundavefur

Nýr frístundavefur Sveitarfélagsins Árborgar https://fristundir.arborg.is var opnaður miðvikudaginn 19. maí 2021. Þar er hægt að nálgast ýmsar upplýsingar um íþrótta- og frístundanámskeið fyrir alla aldurshópa í sveitarfélaginu. Vefurinn leysir af svokallað Sumarblað sem hefur verið gefið út undanfarin ár en þar hafa einungis verið upplýsingar um helstu sumarnámskeiðin. Á nýja frístundavefnum eru upplýsingar um íþrótta- og frístundastarf fyrir alla aldurshópa í samfélaginu ásamt því að benda á fjölbreytta úti-vistarmöguleika. Markmiðið með vefnum er að foreldrar og aðrir íbúar geti á einfaldan hátt kynnt sér hið fjölbreytta framboð á íþróttum, frístundum og útivist í sveitarfélaginu og næsta nágrenni ásamt því að fá upplýsingar um skráningu á t.d. sumar- og/eða vetrarnámskeið.

Frístundamiðstöð í Árborg

Frístundamiðstöð hefur verið til umræðu innan starfsmannahópsins síðastliðin ár sem möguleg framtíðarlausn í húsnaðismálum fyrir hið fjölbreytta frístundastarf í samfélaginu og mun um leið auka tækifæri starfsmanna til faglegrar samvinnu.

Haustið 2020 samþykkti bæjarstjórn Árborgar að hefja formlega undirbúningsvinnu að uppbyggingu frístundamiðstöðvar með það að markmiði að margar stofnanir sem sinna frístundastarfi yrðu sameinaðar á einum stað sem ætti að auka m.a. hagræðingu í rekstri, faglega samvinnu og framboð á þjónustu. Til yrði aðstaða fyrir frístundarstarf án aðgreiningar, þar sem mismunandi hópar barna og fullorðinna koma saman og veita hvort öðru stuðning og fræðslu.

Starfshópur skilað af sér tillögum í lok janúar 2021 og í framhaldi samþykkti bæjarstjórn fjárveitingu til frumhönnunar sem á að vera lokið í ágúst 2021. Ef alla áætlanir ganga eftir myndi hluti af nýrri frístundamiðstöð opna í upphafi árs 2023.

Forvarnarmál

Fræðsluerindi

Vegna COVID-19 gekk erfiðlega að koma á fræðslufundum fyrir foreldra í sveitarfélaginu. Því var ákveðið að hafa fræðsluerindi í gegnum vefforritið TEAMS mánaðarlega fyrir foreldra í sveitarfélaginu. Þau voru eftirfarandi:

Nóvember: Vanda Sigurgeirs með einelti og vináttuþjálfun.
Desember: Pálmar Ragnarsson með samskipti.
Janúar: Dr. Erla Björnsdóttir með svefn og svefnheilsu.
Febrúar: Elín Ebba Ásmundsdóttir með geðheilbrigði og G-vítamín.

Apríl: Dána Gestsdóttir með lýðheilsu.

Maí: Sigga Dögg með kynlíf og kynhegðun.

Maí: Fjögur erindi sem tengdust hegðun barna og unglinga á samskiptamiðlum. Fyrirlesarar voru Margrét Lilja Guðmundsdóttir frá Rannsóknum og greiningu, Hildur Halldórsdóttir frá Heimili og skóla, Inga Þórs Yngvadóttir, unglinga- og ungmennaráðgjafi Árborgar, og Anna Rut Tryggvadóttir, teymisstjóri barnaverndar.

Þetta hefur gefist vel og hefur verið ákveðið að halda áfram með álíka erindi mánaðarlega næsta haust. Einnig verða tekin upp hljóðvörp (e. Podcasts) hjá völdum fyrirlesurum. Fræðsluerindi fyrir börn og unglinga voru reglulega á dagskrá í grunnskólunum þó að COVID-19 hafi gert skipulagningu þeirra erfiða. Meðal fyrirlesara og gesta voru Sigga Dögg með kynlíf og kynhegðun fyrir nemendur í 9. og 10. bekk. Dána Gestsdóttir með lýðheilsu og fleira fyrir nemendur í 2. bekk og svo var nýtt verkefni sem fór í 7., 8. og 10. bekk en það var sameiginlegt fræðsluerindi frá lögreglu og barnavernd.

Forvarnarmyndbönd

Í byrjun árs 2021 var farið í samstarf við Gunnar Pál Pálsson um gerð stuttra fræðslumyndbanda sem myndu benda á mikilvæg atriði tengd forvörnum og almennri fræðslu til íbúa sveitarfélagsins. Byrjað var á gerð myndbanda um lýðheilsu og útivist, heimilisofbeldi, starf eldri borgara og andlega heilsu. Stefnan er síðan að gera fleiri myndbönd á árinu um fleiri málefni og um leið nokkur lengri sem kynna ákveðna þjónustupætti Sveitarfélagsins Árborgar. Hægt er að sjá öll fræðslumyndböndin á youtube: www.youtube.com/channel/UCXzalIkVZ-dFeUJtKXcdgBw

Uppbygging íþrótta- og útivistarmannvirkja

Undanfarin ár hefur átt sér stað góð uppbygging íþróttamannvirkja í sveitarfélaginu og m.a. hefur verið unnin framtíðarstefnumörkun fyrir uppbyggingu á Selfossvelli, 18 holu golfvöllur á Svarfhólsvelli og endurgerð frisbígolfvallar á Selfossi (18 holur) og á Eyrarbakka (6-9 holur). Einnig er í gangi stefnumörkun fyrir fleiri íþróttasvæði í sveitarfélaginu og er fyrirhugað að þeirri vinnu ljúki haustið 2021.

Ein stærsta íþróttaframkvæmd á svæðinu hófst árið 2019 þegar framkvæmdir hófust við nýtt fjölnota íþróttahús á Selfossvelli. Í húsinu verður hálfur yfirbyggður knatt-spyrnuvöllur, aðstaða til æfinga í frjálsum íþróttum, líkamsræktaraðstaða og göngubraut utan um

knattspyrnuvöllinn sem hugmyndin er að allir geti nýtt til heilsueflingar. Áætlað er að húsið verði tekið í notkun í lok júlí 2021.

Heilsueflandi samfélag

Sveitarfélagið Árborg gerðist formlegur aðili að Heilsueflandi samfélagi (HSAM) þann 20. maí 2019 þegar Gísli Halldór Halldórsson, bæjarstjóri, og Alma D. Möller, landlæknir, undirrituðu samning þess efnis í Hleðsluhöllinni (íþróttahúsinu) íðu) á Selfossi.

Sveitarfélagið Árborg hefur, sem þátttakandi í verkefninu, unnið að því að skapa umhverfi og aðstæður sem stuðla að heilbrigðum lifnaðarháttum, heilsu og velliðan allra íbúa. Stýrihópur var stofnaður um verkefnið og hefur hann komið áfram góðum ábendingum og hugmyndum sem styðja þessi meginmarkmið verkefnisins.

Sveitarfélagið Árborg hefur m.a. haft hjólréiðasamgöngur í forgrunni við endurskoðun aðalskipulags, komið af stað opnum fjölskyldutímum í íþróttahúsum, sett upp jákvæð heilsueflandi skilaboð við stofnanir og fleira. Á árinu 2021 hefur FMÁ fengið tímabundinn liðstyrk þar sem Dána Gestsdóttir, íþróttafraeðingur mun starfa að lýðheilsuálum í sveitarfélaginu út árið og vonandi lengur. Fjölmörg verkefni eru í farvatninu og er m.a. stefnt að því að setja upp merktan heilsustig, námskeið fyrir eldri borgara, auka samstarf við HSu, bjóða upp á gönguferðir og bæta verulega við upplýsinga- og hvatningarefni á Árborgarvefnum.

Menningarstarf í vexti og nýir viðburðir bæstast við
Menningarstarfið í Árborg hefur vaxið jafnt og þétt undanfarin ár og eru fjölbreytt söfn, vinnustofur og hátíðir hluti af því gróskumikla menningarstarfi sem er í samfélaginu. Bókasafn Árborgar er með starfsstöðvar á Selfossi,

Eyrarbakka og Stokkseyri. Bókasöfnin á Stokkseyri og Eyrarbakka eru opin hluta úr vikunni og á Selfossi er opið alla daga nema sunnudaga. Á Selfossi hefur starfsemin verið að aðlaga sig að breyttum aðstæðum eftir að þjónustuver sveitarfélagsins færðist á 1. hæð Ráðhússins í byrjun árs 2020 en ennþá á eftir að klára hluta framkvæmda við anddyri. Bókasöfnin hafa verið dugleg við að prófa nýja hluti og er notendum t.d. boðið upp á sumarlestrarnámskeið ásamt því að hægt er að leigja kökuform með fjölbreyttum figúrum. Í kjallara bókasafnsins á Selfossi eru reglulega settar upp áhugaverðar sýningar og barnadeildin er orðin þekkt fyrir fjölbreyttar skreytingar starfsmanna sem taka breytingum reglulega yfir árið.

Fimm önnur söfn er í sveitarfélaginu auk þess sem þrjú til viðbótar falla beint undir Byggðasafn Árnesinga. Gott samstarf er við söfnin og eru starfsmenn fristunda- og menningardeildar tengiliðir sveitarfélagsins við þau söfn, t.d. í tengslum við viðburði og fleira.

Byggðasafn Árnesinga á Eyrarbakka

- Rjórnabúið á Baugstöðum sem er við Stokkseyri
- Sjóminjasafnið á Eyrarbakka
- Þuríðarþúð á Stokkseyri

Fischeretur á Selfossi

Héraðsskjalasafn Árnesinga á Selfossi

Konubókastofa á Eyrarbakki

Veiðisafnið á Stokkseyri

Ferðapjónustan og ný upplýsingasíða

Upplýsingamiðstöðin á Selfossi er staðsett í Ráðhúsi Árborgar og geta ferðamenn fengið upplýsingar um hvað í boði er á svæðinu, ókeypis landakort auk þjónustulista yfir ýmsa þjónustu á svæðinu. Til skoðunar er að framtíðarstaðsetning

upplýsingamiðstöðvar á Selfossi verði í nýjum miðbæ sem mun gefa tækifæri til enn frekari þróunar á þjónustu við ferðamenn innlenda sem erlenda.

Yfir sumartímamann er upplýsingamiðstöð starfrækt alla virka daga frá kl. 13 til 17 í samkomuhúsinu Stað á Eyrarbakka og á Stokkseyri er hægt að sækja sér upplýsingar í Brimrót sem er staðsett í samkomuhúsinu Gimli. Yfir sama tímabil hefur sveitarfélagið mannaða stöðu við Knarrarósvita, sem er opin á sama tíma, og í samstarfi við Byggðasafn Árnesinga er vitinn opin um helgar yfir sumartímabilið.

Verkefni upplýsingamiðstöðvarinnar hefur verið, í samstarfi við Flóahrepp, að safna ferðapjónustutengdum upplýsingum og miðla til bæði heima- og ferðamanna. Á hvert hefur sveitarfélagið gefið út bækling, í samstarfi við Flóahrepp (Selfoss Area - Stay Closer to Nature) með helstu upplýsingum um áhugaverða staði, gönguleiðir, gistinguleika, veitingastaði og kaffihús, gallery, söfn og fleira. Þessar upplýsingar hafa nýst í samstarfi sveitarfélagsins við Markaðsstofu Suðurlands (MSS) sem kynnir svæðið bæði innanlands og erlendis. Sérstakt kynningarátak MSS, #upplifdusudurland, fór fram innanlands 2020 og verður aftur núna 2021.

Í dag er sveitarfélagið að vinna að nýrri vefsíðu sem mun halda utan um allar þessar upplýsingar og mun það, með upplýsingum gegnum vefmiðla, auðvelda uppfærslu og aðgang að kynningarefni sveitarfélagsins. Á nýju vefsíðunni verða, auk þeirra upplýsinga sem við höldum utan um í dag, yfirlit yfir viðburði, tenging við verkefnið Heilsueflandi samfélag og fleira sem mun nýstast íbúum sem og gestum sveitarfélagsins í framtíðinni.

Vitaleiðin

Nýjasta samstarfsverkefni Sveitarfélagsins Árborgar við MSS og Sveitarfélagið Ölfus er Vitaleiðin. Vitaleiðin er ferðaleið sem beinir athygli ferðafólks að þorpunum og svæðinu við sjóinn. Vitaleiðin tengir þrjá bæi, hver með sína sérstöðu, Stokkseyri frá Knarrarósvita, meðfram Eyrarbakka og Þorlákshöfn allt að Selvogsvita. Búið er að merkja hluta af leiðinni og verður hún formlega opnuð sumarið 2021.

Hátíðir og viðburðir - Fjöldi hátíða ár hvert og nýjar bæstast við

Menningar- og bæjarhátíðin Vor í Árborg er haldin ár hvert. Hátíðin hefst á sumardegnum fyrsta, fimmtudeg,i og endar á sunnudeginum. Einstaklingar, fyrirtæki, samtök, stofnanir og aðrir áhugasamir eru hvattir til að taka þátt í hátíðinni á ýmsan hátt. Fjölskylduleikurinn „Gaman saman sem fjölskylda“ er hluti af hátíðarhöldunum, þar sem börn og foreldrar þeirra taka þátt í völdum viðburðum og geta unnið verðlaun fyrir þátttöku.

Stúdíó Sport hlaupið (var áður Jötunnhlaupið) hóf göngu sína á Selfossi nú í ár og verður árviss viðburður, 1. maí hvert ár. Hlaupið er samstarfsverkefni Stúdíó Sport, Friskra Flóamanna og Sveitarfélagsins Árborgar.

Fjölskylduhátíðin Kótelettan verður haldin í 11. sinn á Selfossi dagana 10. og 11. júlí. Grill, tónleikar og leiktæki fyrir börn og fullorðna.

Jónsmessuhátíð á Eyrarbakka er árviss tveggja daga bæjarhátíð með dagskrá fyrir alla aldurshópa. Stofnanir, fyrirtæki og félagasamtök hafa, í samstarfi við sveitarfélagið, haldið utan um dagskrána.

Bryggjuhátíð á Stokkseyri er tveggja daga bæjarhátíð þar sem félagasamtök og fyrirtæki bjóða upp á ýmsa afþreyingu. Tónleikar við bryggjuna eru fastur liður á hátíðinni.

KIA Gullhringurinn mun í fyrsta sinn í ár halda keppnina í sveitarfélaginu. Mun keppnin tryggja sig um allt sveitarfélagið ásamt nágrannasveitarfélaginu Flóahreppi. Keppnin verður árviss viðburður.

Unglingalandsmót UMFÍ verður haldið á Selfossi um verslunarmannahelgina 2021. Mótið stendur yfir í fjóra daga og verður búist við metfjölda þátttakenda í ár.

Sumar á Selfossi er bæjarhátíð Selfoss og fer fram aðra helgina í ágúst ár hvert, frá fimmtudegi til sunnudags. Fastir liðir líkt og Brúarhlaupið og önnur fjölbreytt dagskrá fyrir alla fjölskylduna í fjóra daga.

Menningarmánuðurinn október er unninn í samstarfi við félagasamtök, einstaklinga og fyrirtæki í sveitarfélaginu, þar sem dagskráin mótast af þátttöku þeirra. Fastir liðir eins og listasmiðja fyrir börn, opnun í Listagjánni, kynningarkvöld og fleira.

Jól í Árborg hefst um miðjan nóvember þegar jólaljósín eru tendruð við bókasafn sveitarfélagsins á Selfossi. Sveitarfélagið gefur út jóladagatal yfir viðburði og í samstarfi við félagasamtök, stofnanir og fyrirtæki erum við með jólagluggaleik sveitarfélagsins.

Aðrir viðburðir

- Kvennahlaup ÍSÍ, haldið á Eyrarbakka og Selfossi
- Sjómannadagurinn á Eyrarbakka og Stokkseyri
- Bíladella, fornbílasýning Bifreiðaklúbbs Suðurlands
- 17. júní hátíð sveitarfélagsins með tónleikum og ræðuhöldum
- Stefnumót við Múlatorg

Menningarsalur Suðurlands á Selfossi

Það má segja að undirbúningsvinna við hönnun menningarsalar Suðurlands sem er staðsettur í byggingu Hótel Selfoss hafi staðið yfir sl. áratugi en loksins er markið sjáanlegt. Árið 2020 í kjölfar þess að mennta- og menningarmálaráðuneytið kom til samstarfs við Sveitarfélagið Árborg var stofnuð byggingarnefnd sem hefur það hlutverk að klára þarfagreiningu fyrir menningarsalinn og leggja drög að hönnunarferlinu. Í lok árs 2020 samþykkti ríkistjórn Íslands síðan 280 milljóna stofnframlag til menningarsalarins og tryggir það ásamt framlagi sveitarfélagsins að hægt verður að klára hönnun og framkvæmdir við menningarsalinn. Vinna byggingarnefndarinnar hefur gengið vel og er stefnt á að hefja verklegar framkvæmdir í salnum haustið 2021 og hann komist í notkun um áramótin 2022/2023.

8. COVID-19

Árin 2020 og 2021 verða lengi í minnum höfð enda hefur COVID-19 haft veruleg áhrif á allt samfélagið. Þrátt fyrir að COVID-reynslan hafi verið krefjandi höfum við lært af þeim áskorunum sem við stöndum frammi fyrir. Frá því í mars 2020 hefur starfsfólk skólanna og alls fjölskyldusviðs þurft að setja sig í nýjar og áður óþekktar vinnustellingar. Skóla- og frístundastarf hefur verið skert að hluta, hólfaskipting viðhöfð, fjarfundir og nám heima nánast daglegt brauð. Allir hafa lagt sig fram um að halda uppi gæðastarfi við krefjandi aðstæður og í skipulagsstörfum sínum hafa stjórnendur skóla, frístunda- og velferðarþjónustu sett öryggi og heilsu nemenda, starfsfólks og annarra íbúa í forgang. Í þeirri vinnu hefur ætíð verið tekið mið af leiðbeiningum og fyrirmælum Almannamanna varna. Til að svona vel takist til þarf að vera mikið skipulag, þétt samstarf og góð upplýsingagjöf. Starfsfólk skóla og annarra stofnana í Árborg á hrós skilið fyrir mikla þrautseigju, samheldni og dugnað enda eru margir starfsmenn fjölskyldusviðs svokallað framlínustarfsfólk. Ekki má gleyma að þakka nemendum og foreldrum sem hafa lagt sig fram í afar krefjandi aðstæðum.

Þessi góði árangur, sem náðst hefur, byggist á samstarfi og miklu trausti. Þegar lögð er rækt við þau gildi er auðveldara að takast á við hið óvænta. Við höfum nýtt samstarfshæfni okkar og áherslu á samþættingu á fjölskyldusviði þegar við höfum sótt um ýmsa COVID-19 styrki sem hafa verið í boði hjá ríkinu. Ágætt dæmi um vel heppnað verkefni er samstarf fjölskyldusviðs við Félag eldri borgara og Rauða krossinn um símhringiverkefni fyrir eldra fólk sem félagsmiðstöðin hélt utan um. Verkefnið er liður í því að kanna líðan, aðstæður og rjúfa félagslega einangrun eldri borgara og sýna þeim náungakærleik.

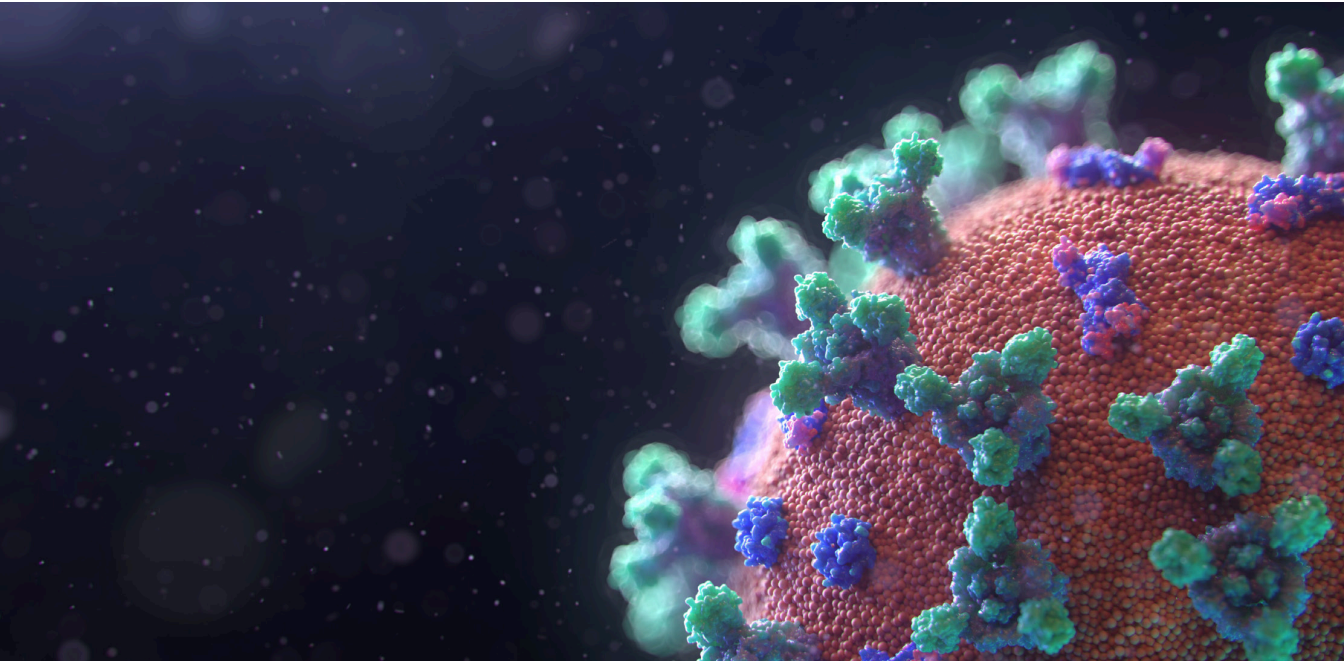
Styrkir vegna COVID-19

Bæði árið 2020 og 2021 fékk Sveitarfélagið Árborg veglegan styrk frá félagsmálaráðuneytinu fyrir aukna frístundastarfsemi fyrir börn á aldrinum 12-16 ára sem eru í viðkvæmri stöðu vegna COVID-19. Haustið 2020 var lögð áhersla á hópastarf en sumarið 2021 verður fjölbreytt starf í boði þar sem bæði verður

hópastarf og starf fyrir einstaklinga þar sem markvisst er unnið að því að virkja félagslega þátttöku unga fólksins. Hér að neðan er svo stutt skýrsla um hópastarfið sem fór fram 2020. Einnig komu styrkir bæði árin vegna félagsstarfs eldri borgara, sjá kafla undir félagsþjónustu.

Skýrsla um aukna frístundastarfsemi fyrir börn í viðkvæmri stöðu vegna COVID-19 frá Sveitarfélaginu Árborg

Styrkurinn var nýttur til þess að auka framboð frístundastarfsemi fyrir aldurshópin 12 til 16 ára. Settir voru af stað hópar þar sem unnið var markvisst að því að rjúfa félagslega einangrun og efla sjálfstraust þeirra barna og unglinga sem að öllu jöfnu sækja ekki annað frístundastarf. Hóparnir fóru af stað í sumar. Vegna COVID-19 dróst verkefnið á langinn. Ekki var hægt að halda þeirri tímaáætlun sem sett var upp í byrjun vegna lokana og annarra takmarkana sem stjórnvöld settu. Verkefninu var þó haldið áfram í þeim gluggum sem opnuðust og áætlun verður haldin eftir því sem hægt er í ljósi ástandsins. Miðað var við að hafa 8 til 10 einstaklinga í hverjum hópi og tvo starfsmenn. Nú þegar hafa í kringum 40 einstaklingar tekið þátt í verkefninu og vonumst við til að geta tekið annan eins fjölda í viðbót þegar færi gefst. Árangur hefur verið góður. Einstaklingar innan hópsins áttu erfitt með að vera meðal fólks og hafa verið mjög félagslega einangraðir. Þessir einstaklingar mættu vel og tóku virkan þátt. Forráðamenn voru sammála um að breyting hefði orðið á börnum þeirra til hins betra. Hópmeðlimir voru ánægðari almennt en einnig með sjálfan sig. Árangurinn sást einnig vel í félagsfærni einstaklinganna. Mörg hver áttu erfitt með að kynna sig í upphafi en með tímanum öðluðust þau öryggi ásamt trausti hópmeðlima og voru flest farin að tjá sig töluvert og eiga í samskiptum sín á milli að eigin frumkvæði. Eftirfylgni er partur af heildarmyndinni og mun hún halda áfram. Út frá námskeiðunum hafa myndast vinasambönd og aðsókn í félagsmiðstöðina hefur aukist meðal hópmeðlima. Sett markmið voru að rjúfa félagslega einangrun og efla sjálfstraust þeirra sem tóku þátt. Þessum markmiðum var og tilsettum árangri var því náð með framkvæmd verkefnisins.

9. Skólar

Allir skólar með nýja vefi

Unnið hefur verið við endurnýjun á vefsvæðum leik og grunnskóla Árborgar frá sumri 2020. Barnaskólinn reið á vaðið með sína síðu snemma í haust og nú hafa allir skólavefir fengið uppfært útlit. Við vonum svo sannarlega að vefirnir þjóni notendum sínum sem best með nýrri framsetningu og einfaldara viðmóti. Hér kemur listi yfir vefina.

Grunnskólavefir:

- Barnaskólinn Eyrarbakka og Stokkseyri
- Stekkjaskóli
- Sunnulækjarskóli
- Vallaskóli

Leikskólavefir:

- Álfheimar
- Árbær
- Brimver Æskukot
- Hulduheimar
- Jötunheimar
- Leikskólinn Goðheimar er ekki kominn með eigin vef þegar þetta er skrifað.

Nýjar reglur um styrki til nema í leikskólakennarafræðum

Á fundi bæjarstjórnar, 17. febrúar 2021, voru samþykktar nýjar reglur um styrki til nema í leikskólakennarafræðum. Reglurnar gilda fyrir starfsfólk í leikskólum sveitarfélagsins sem leggur stund á háskólanám í leikskólakennarafræðum. Markmiðið með reglunum er að fjölga leikskólakennaranemum og efla starfsþróun leikskólakennara í leikskólum Árborgar, þannig að

2/3 hlutar starfsfólks séu leikskólakennarar, eins og áskilið er í lögum um leikskóla nr. 90/2008.

Samtal og vinnuhópur um leikskólamál í Árborg

Á 31. fundi fræðslunefndar 10. mars 2021 var samþykkt að stofna vinnuhóp um leikskólamál í Sveitarfélaginu Árborg. Markmið með starfi vinnuhópsins er að koma á markvissu samtali innan skólasamfélagsins um málefni leikskólans, þróun skólastarfsins og mögulegar tillögur að umbótum á starfseminni ef þurfa þykir. Unnið verði erindisbréf fyrir hópinn þar sem verkefni hans verða skilgreind nánar.

Lagt er til að vinnuhópin skipi 2 fulltrúar leikskólastjóra, tveir fulltrúar leikskólakennara, tveir fulltrúar foreldra og tveir kjörnir fulltrúar. Sviðsstjóri fjölskyldusviðs og leikskólaráðgjafi skólaþjónustu starfa með hópnum. Hópurinn kalli eftir samstarfi og samtali við aðra eftir því sem þurfa þykir. Vinnuhópurinn skili af sér skýrslu með niðurstöðum hópsins til fræðslunefndar fyrir 1. október nk. Gunnar E. Sigurbjörnsson hefur tekið að sér að vera formaður hópsins en eftirtaldir sitja í hópnum.

- Fulltrúar fræðslunefndar:** Gunnar E. Sigurbjörnsson og Brynhildur Jónsdóttir
- Fulltrúar leikskólastjóra:** Krístrún Hafliðadóttir og Jóhanna Þórhallsdóttir
- Fulltrúar leikskólakennara:** Oddný Guðríður Pálmadóttir og Árný Ilse Árnadóttir
- Fulltrúar foreldra:** Margrét Elísa Gunnarsdóttir og Charlotte Sigrid a Kosini
- Fulltrúar fjölskyldusviðs:** Guðný Ingibjörg Rúnarsdóttir og Þorsteinn Hjartarson

Goðheimar – nýr leikskóli

Eftirfarandi umfjöllun byggir á minnisblaði Sigríðar Birnu Birgisdóttur, leikskólastjóra sem var kynnt í fræðslunefnd í apríl 2021

Leikskólinn Goðheimar er nýr sex deilda leikskóli sem hefur verið í byggingu við Engjaland 21 á Selfossi. 6. apríl 2021 voru opnaðar þrjár deildir: Sól, Tungl og Stjarna, sem tilheyra yngri barna deildum leikskólans, ásamt, listasmiðju (Glitský), sérkennslu (Sólstólpi), starfsmannaðstöðu (Næði), skrifstofum, eldhúsi (Elding) og bráðabirgðarlóð. Sumarið 2021 verður lóð skólans tilbúin ásamt þremur deildum sem tilheyra eldri deildum skólans þær heita: Norðurljós, Regnbogi og Sólstafr. Búið er að kaupa inn húsgögn fyrir allar sex deildir leikskólans og leik- og námsefni fyrir fjórar deildir, sal, sérkennslu og listasmiðju. Það sem á eftir að kaupa er leik- og námsefni fyrir tvær deildir, listasmiðju og vinnuföt fyrir starfsmenn á þessum tveimur deildum. Eldhús, þvottahús, vinnuherbergi kennara og skrifstofur er fullbúið. Það er vissulega sérstakt að opna skóla í heimsfaraldri og fyrir vikið er allt lágstemmdara og þakklætið er mikið fyrir hvern dag sem hægt er að vinna eftir áætlun.

Fjöldmargir hafa komið að undirbúningi að opnun skólans. Stofnaður var vinnuhópur sem Eiríkur Steinn Búason frá Verkis heldur utan. Hópurinn hefur fundað vikulega þar sem farið er yfir stöðu á byggingu, lóð og innkaupum. Guðný Ingibjörg Rúnarsdóttir, leikskólaráðgjafi, hefur tekið þátt í starfi hópsins og var gott að hafa hana til ráðgjafar og stuðnings í því sem þarf að vera til staðar í nýjum leikskóla. Flest svið Árborgar hafa komið að opnun skólans og var ánægjulegt að upplifa hvað samstarfið og kerfin okkar hér í Árborg virkar vel.

Markmið leikskólans Goðheima eru að stuðla að velferð og vellíðan nemenda, foreldra og starfsmanna í samvinnu við mannlíf, náttúru og umhverfi leikskólans. Leikskólinn hefur sótt um að vera Skóli á grænni grein og Heilsuefandi leikskóli.

Nemendur Gert er ráð fyrir að hámarki 18 börnum á hverja deild sem búið er að opna en samsetning barnahóps getur haft áhrif á fjölda barna á deild. Búið er að bjóða pláss á þessar þrjár deildir. Hér má sjá áætlaða skiptingu eftir aldri nemenda.

Fæðingarár	Fjöldi nemenda
2017	6
2018	12
2019	36
Samtals	54

Starfsmenn. Gert er ráð fyrir 20 stöðugildum fyrir þessar þrjár deildir og eru flestir byrjaðir í starfi. Samsetning barnahóps og sérþarfir geta haft áhrif á stöðugildi umfram þessi sem miðað er við þegar skólinn opnar. Hér má sjá stöðuheiti og starfshlutfall eins og staðan er í dag.

Leikskólakennari og háskólamenntaður starfsmaður A eða B	7.4
Leikskólaliði og starfsmaður í leikskóla	8
Matráður og aðstoðarmatráður	2
Stjórnum	2
	19.4

Leikskólastjóri: Sigríður Birna Birgisdóttir, sími: 483-6301, netfang: sigridurb@arborg.is

Aðstoðarleikskólastjóri: Anna Gína Aagestad, sími 483-6302, netfang: annagina@arborg.is

Sérkennslustjóri: Margrét Björk Björgvinsdóttir, sími 483-6303, netfang margretbb@arborg.is

Sól, sími: 4806312. Deildarstjóri: Sigdís Oddsdóttir sigdisho@arborg.is

Tungl, sími 4806311. Deildarstjóri: Lára Björk Ingvarsdóttir lara.bjork@arborg.is

Stjarna, sími 480313. Deildarstjóri: Inese Kuciere inese.kuciere@arborg.is

Elding - eldhús Matráður: Jan Gura

Leikskólinn Goðheimar, Engjalandi 21, 800 Selfoss
Sími: 483- 6300, Netfang: godheimar@arborg.is
godheimar.arborg.is er í vinnslu.

Vinningshafi í nafnasamkeppni

Verðlaun voru veitt fyrir tillögu að nafni á nýja leikskólann í Engjalandi. Átján þátttakendur áttu tillöguna sem varð fyrir valinu, Goðheimar. Það var Guðrún Hrafnhildur Klemenzdóttir sem var svo heppin að vera dregin út. Í verðlaun var út að borða fyrir tvo í Tryggvaskála og fallegur blómvöndur. Það voru Arna Ír Gunnarsdóttir, formaður fræðslunefndar, og Anna Ingadóttir deildarstjóri skólaþjónustu, sem veittu verðlaunin.

Stekkjaskóli – nýr grunnskóli

Síðastliðin 3-4 ár hefur staðið yfir undirbúningur að byggingu og stofnun nýs grunnskóla sem hefur fengið heitið Stekkjaskóli. Byggingarnefnd skólans hefur haldið yfir 30 formlega fundi og margir óformlegir fundir hafa verið haldnir með hönnuðum og skólastjórnumdum. Hilmar Björgvinsson, skólastjóri, kom til starfa 1. janúar 2021. Ástrós Rún Sigurðardóttir, aðstoðarskólastjóri, kom til starfa 1. mars 2021. Það er ánægjulegt að mikill áhugi var á auglýstum störfum við skólann en alls bárust 176 umsóknir um 24 stöður (21 stöðugildi) og að stór hópur umsækjenda er með leyfisbréf kennara. Um 140 nemendur hefja nám í 1.-4. bekk næsta haust í færanlegum kennslustofueiningum fyrsta skólaárið 2021-2022. Haustið 2022 verður svo fyrsti áfangi nýrrar skólabyggingar tekinn í notkun. Miðvikudaginn 21. apríl kynntu Atli Marel Vokes, sviðsstjóri mannvirkja- og umhverfis-sviðs og Hilmar Björgvinsson, skólastjóri Stekkjaskóla, undirbúningsvinnu við Stekkjaskóla á fundi fræðslunefndar.

Atli fór vel yfir stöðu framkvæmda við kennslustofurnar sem verða teknar í notkun um mánaðamótin júlí/ágúst. Einnig sagði hann frá lóð skólans sem verður með ýmsum leiktækjum og gervigrasvelli. Síðast en ekki síst fór hann yfir aðgengi að skólanum sem verður mjög til fyrirmyndar.

Í Stekkjaskóla verður lögð áhersla á teymiskennslu, fjölbreytta kennsluhætti, útinám, skapandi námsgreinar og jákvæðan skólabrag. Jafnframt er gert ráð fyrir að allt skólasamfélag Stekkjaskóla taki þátt í stefnumótunarvinnunni, það er foreldrar, nemendur og starfsfólk.

Stekkjaskóli fær styrk úr Sprotasjóði fyrir skólárið 2021-2022 Verkefnið heitir Að byggja upp lærdómssamfélag í nýjum grunnskóla. Eins og nafnið gefur til kynna verður unnið með hugmyndafræði lærdómssamfélagsins (e. professional learning community) frá stofnun Stekkjaskóla haustið 2021 með því að byggja upp traust og samstarfshugsun frá upphafi. Mótuð verður framtíðarsýn skólans með starfsfólki,

nemendum, foreldrum, nærsamfélaginu og skólaþjónustu Árborgar og stuðlað þannig að lýðræði og jafnrétti í skólasamfélaginu. Jafnframt verður leitað til ýmissa sérfræðinga innan og utan Árborgar.

Lögð verður áhersla á eftirfarandi grunnþætti:

- Áherslur og gildi skólans (einkunnarorð)

- Teymisvinna og teymiskennsla (lýðræði - samvinna – samábyrgð)

Áherslur og stefna skólans verður mótuð ásamt einkunnarorðum hans. Jafnframt verður unnið með teymisvinnu og teymiskennslu sem mun verða aðalsmerki skólans. Verkefninu verður stýrt af teymi sem er samsett af stjórnendum Stekkjaskóla, fulltrúum starfsmanna, auk Ingvars Sigurgeirssonar prófessors og verkefnisstjóra. Nýlega var nýr vefur tekinn í notkun og er vefslóðin https://stekkjaskoli.is

Nafnasamkeppni

Nafnasamkeppni var haldin um nýjan grunnskóla og alls bárust 33 tillögur að nafni og voru tveir sem áttu vinningstillöguna sem varð fyrir valinu en grunnskólinn hlaut nafnið Stekkjaskóli. Það var Ingveldur Guðjónsdóttir sem dregin var út sem verðlaunahafi, hún tengdi nafnið við byggðina í kring en þar enda allar götur á -stekkur. Í verðlaun var út að borða á Krisp og fallegur blómvöndur. Það voru Gunnar Eysteinn Sigurbjörnsson, fulltrúi fræðslunefndar, og Hilmar Björgvinsson, skólastjóri Stekkjaskóla, sem veittu verðlaunin í blíðskaparveðri, auk Ástrósar Rúnar, aðstoðarskólastjóra Stekkjaskóla, og Önnu Ingadóttur, deildarstjóra skólaþjónustu.

Starfsþróunarverkefni í grunnskólum Árborgar

Verkefnið, Af litlum neista, var unnið skólaárin 2018-2019 og 2019-2020. Umsjónarmenn verkefnisins voru þau Anna Kristín Sigurðardóttir og Ingvar Sigurgeirsson. Kennarar í grunnskólum Árborgar, Barnaskólanum á Eyrarbakka og Stokkseyri, Sunnulækjarskóla og Vallaskóla, unnu að nokkrum skólaþróunarverkefnum sem tengdust hugmyndinni um skólann sem lærdómssamfélag. Kennarar og skólastjórnumdur fengust við innleiðingu eða þróun teymiskennslu, leiðir til að bæta bekkjar- og skólabrag og eflingu foreldrasamstarfs. Einnig var leitast við að skoða hvort hægt væri að tengja þessa vinnu við menntastefnu Árborgar. Sjá hér.

Í seinni hluti starfsþróunarverkefnisins, skólaárið 2019-2020, var haldið áfram með verkefni fyrra skólaárs er tengdust teymiskennslu, bekkjar- og skólabrag og eflingu foreldrasamstarfs. Tveimur megináherslum var nú bætt við, annars vegar að efla samskipti og hins vegar að leita fjölbreyttra leiða til að efla orðaforða nemenda. Verkefnin tengdust teymiskennslu, samskiptum, samvinnunámi, bekkjar- og skólabrag og foreldrasamskiptum. Jafnframt áttu öll kennarateymi að leita leiða til að efla orðaforða, helst í öllum námsgreinum.

Hið skemmtilega við starfsþróunarverkefnið Af litlum neista var að kennarar sýndu áhuga á því að efla samstarf skólanna í sveitarfélaginu, m.a. með sameiginlegum viðburðum eða samstarfsverkefnum. Eins var rætt um að auka samskipti nemenda þvert á skóla. Bent var á að vinnan væri í góðu samræmi við hugmyndina um skóla fyrir alla sem og hugmyndafræðina um skólann sem lærdómssamfélag. Jákvæð viðhorf komu fram gagnvart megináherslum í menntastefnu sveitarfélagsins. Það kemur

reyndar ekki á óvart þar sem leitast var við að fá sem flesta til að taka þátt í stefnumótunarvinnunni. Margir komu að gerð menntastefnunnar, m.a. nemendur, foreldrar og starfsfólk skóla. Einnig tóku fulltrúar foreldrafélaga, fræðsluyfirvalda og atvinnulífs virkan þátt í vinnunni.

Umsjónarmenn starfsþróunarverkefnisins, Af litlum neista, héldu utan um allt efni þess og hægt er að nálgast það á skólastofan.is, sjá m.a. hér.

Skólaárið 2020-2021 var töluvert rof á fyrirhuguðum starfsþróunarverkefnum í grunnskólum sveitarfélagsins vegna COVID-19 en það tókst þó m.a. að halda stærðfræðinámskeið með fjarfundaformi sem var unnið í anda lærdómssamfélagsins þvert á grunnskóla sveitarfélagsins.

Styrkur í Endurmenntunarsjóði grunnskóla fyrir skólaárið 2021-2022

Fjölskyldusvið hlýtur styrk að upphæð 1.220.000 í eftirtalin starfsþróunarverkefni skóla-árið 2021-2022:

- Eitt sveitarfélag - eitt lærdómssamfélag
- Skapandi skólastarf, fyrir list- og verkgreinakennara og aðra áhugasama um samþættingu námsgreina
- Upplýsingatækni í grunnskólum Árborgar
- Frímínútur í vináttu og gleði - framhald

Hugmyndir að starfsþróunarverkefnunum komu frá kennurum og skólastjórnumdum grunnskólanna í Árborg.

Erasmus+verkefni Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri

Verkefnið heitir BES lítur sér nær og snýr að samvinnu við nærsamfélagið á breiðum grundvelli. Markmið verkefnis er að efla samskipti, samhyggð og samvinnu meðal nemenda, kennara, foreldra og annarra í þorpunum þar sem skólinn starfar, einnig að efla og styrkja samstarf við nærsamfélagið. Innan nærsamfélagsins eru auk skólans, fyrirtæki, listamenn, eldri borgarar, stofnanir og allir þeir sem búa og/eða vinna í nærsamfélaginu og einnig aðrir sem hafa á áhuga á nærsamfélagi Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri. Áætlaður afrakstur verkefnis er að samskipti og samvinna skólans í nærsamfélaginu verði sjálfbær. Að nemendur þekki nærumhverfi sitt og hvað það hefur upp á að bjóða og að nærumhverfið þekki skólann og starfsemi hans.

Framkvæmd verkefnisins samanstandur af 6 þáttum sem eru:

a. Fundur með nærsamfélaginu, fyrirtækjum, stofnunum, félagasamtökum og íbúum í nágrenni skólans
b. Fundur með starfsfólki Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri
c. Fundur með nemendum Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri
d. Vinna með nærsamfélaginu að því að ná þeim markmiðum sem sett verða á þessum fundum og í kjölfar þeirra
e. Fræðsla um sögu þorpanna og samþætting sögunnar og skólastarfsins með þátttöku þeirra aðila sem að verkefninu koma
f. Leita upplýsinga hjá öðrum skólum um reynslu þeirra af svipuðum verkefnum

10. Skólaþjónusta

Nemendur með fjölmenningarlegan bakgrunn

Árborg er orðið mjög fjölmenningarlegt sveitarfélag. Samkvæmt nýjustu upplýsingum frá Hagstofu Íslands (2020) hefur fjöldi erlendra ríkisborgara tvöfaldast á síðustu fimm árum og nú búa hér um 830 manns með erlent ríkisfang auk fjölda íbúa með fjölmenningarlegan bakgrunn sem eru þegar komnir með íslenskan ríkisborgararétt.

Í leik- og grunnskólum Árborgar eru margir nemendur með fjölmenningarlegan bakgrunn og uppruni þeirra er mjög mismunandi töluð eru samtals 27 tungumál. Stærsti hópurinn eru börn þar sem foreldrar tala pólsku og síðan koma börn þar sem foreldrarnir tala ensku. Á grundvelli upplýsinga frá desember 2020 á skólaárinu 2020-2021 í grunnskólum Sveitarfélagsins Árborg eru 187 nemendur með fjölmenningarlegan bakgrunn eða 12% af nemendafjölda. Í leikskólum eru 87 nemendur með fjölmenningarlegan bakgrunn og eða 15% af nemendafjölda.

Það er töluverður munur á milli leikskóla hvað varðar fjölda nemenda með fjölmenningarlegan bakgrunn. Í leikskólanum Árbæ er hlutfallið 26% en í leikskólanum Álfheimum 20%. Hlutfallið í grunnskólum sveitarfélagsins er svipað, í Barnaskólanum á Eyrarbakka og Stokkseyri er hlutfallið 23% og í Vallaskóla er það 16%.

Árið 2015 var stofnað fjölmenningarteymi til að vinna m.a. að áætlanargerð og stefnumótun fyrir fjöltyngda nemendur skólanna og fjölskyldur þeirra. Hópurinn er skipaður fulltrúum frá öllum leik – og grunnskólum sveitarfélagsins og fulltrúum frá skólaþjónustu og félagsþjónustu. Hópurinn hefur fundað reglulega síðan, en árið 2020 bættust fulltrúar frá Fjölbautaskóla Suðurlands við. Fjölmenningarteymið hefur unnið meðal annars að gerð fjölmenningarhandbókar og samþættingu þjónustunnar í sveitarfélaginu og hefur þetta stuðlað að auknu faglegu samstarfi milli skólastiga.

Handbók Fjölmenningarleg menntun í Sveitarfélaginu Árborg

fjolmenning.arborg.is/menntun/handbok

Fjölmenningarteymi Árborgar er að undirbúa myndrænan bækling fyrir leikskólana fyrir foreldra af erlendum uppruna. Tilgangur bæklingsins er að veita ítarlegri upplýsingar um leikskólastarf og einnig að auka samskipti við foreldra.

Skólaþjónusta Árborgar og Skóla- og velferðarþjónusta Árnesþings eru í góðu faglegu samstarfi og haustið 2019 voru haldnir fræðslufundir ætlaðir foreldrum af erlendum uppruna sem eiga barn í leikskóla. Tilgangurinn var að foreldrar fái tækifæri til að fræðast um leikskólastarf og helstu áherslur í íslenskum leikskólum. Einnig hefur verið fræðslufundur fyrir

starfsfólk af erlendum uppruna sem starfar í leikskólum. Allir ofangreindir fræðslufundir fóru fram á íslensku, pólsku og ensku.

Haustið 2019 byrjaði samstarfsverkefni Rauða krossins, fjölskyldusviðs og grunnskóla Árborgar sem ber heitið „Lesum saman“. Meginmarkmið verkefnisins er að styðja við lestur tvítyngdra nemenda sem eru í 1. -3. bekk í grunnskólum Árborgar og í þessu tilfelli eru það sjálfboðaliðar frá Rauða krossinum sem bjóða fram stuðninginn vikulega í grunnskólum á Selfossi.

Nýtt stöðumat fyrir nemendur af erlendum uppruna

Frá haustdögum 2016 hafa sveitarfélögin Árborg, Hafnarfjörður og Reykjanesbær verið í faglegu samstarfi um þýðingu og staðfæringu á stöðumatstæki sem nýtist skólum til að leggja mat á námshæfni, þekkingu og reynslu nemenda af erlendum uppruna á þeirra tungumáli. Í lok ársins 2018 bættist Fellaskóli í Reykjavík inn í samstarfið.

Stöðumatið er hýst á vefsíðu Menntamálastofnunar, en stofnunin tók einnig að sér að sækja um þýðingarréttinn til Skolverket í Svíþjóð. Efnið er öllum opið (Stöðumat fyrir erlenda nemendur á Menntamálastofnun (mms.is) en þar er að finna öll gögn sem þarf til að leggja Stöðumatið fyrir, svo sem kennsluleiðbeiningar, verkefni, skráningargrunna og samantektarskjöl. Þar eru einnig kynningarmyndbönd þar sem saga stöðumatsins er kynnt, fyrirlögn hvers hluta fyrir sig, hagnýt atriði og niðurstöður. Stýrihópur hefur leitt þessa mikilvægu þróunarvinnu en eftirtaldir skipa hópinn:

Frá Árborg

Aneta Figlarska, ráðgjafi í kennslu barna af erlendum uppruna, Hrund Harðardóttir, kennsluráðgjafi, og Þorsteinn Hjartarson sviðsstjóri.

Frá Hafnarfirði

Fanney Dóróthe Halldórsdóttir sviðsstjóri, Krístrún Sigurjónsdóttir, kennsluráðgjafi fjölmenningar, og Þórdís Helga Ólafsdóttir, fyrrv. sérkennslufulltrúi grunnskóla, nú kennari í Borgarholtsskóla.

Frá Reykjanesbæ

Halldóra Fríða Þorvaldsdóttir verkefnastjóri í íslensku sem öðru máli, Helgi Arnarson, sviðsstjóri, og Kolfinna Njálsdóttir, deildarstjóri skólaþjónustu.

Stöðumatsverkefnið hefur fengið styrki úr Sprotasjóði og í kjölfar námskeiða, sem stýrihópurinn hefur staðið fyrir, hefur

stöðumatið verið tekið í notkun í mörgum skólum hér á landi, svo sem í Árborg, Hafnarfirði, Reykjanesbæ og Reykjavík. Fleiri sveitarfélög hafa fengið námskeið sem eru að stíga fyrstu skrefin í innleiðingu. Tveir framhaldsskólar, Borgarholtsskóli og Fjölbautaskóli Suðurlands, eru farnir að nýta stöðumatið, og fleiri eru að huga að innleiðingu þess enda eru sóknarfæri á því skólastigi.

Mikil þörf hefur verið fyrir öflugt stöðumatstæki fyrir nemendur af erlendum uppruna hér á landi. Verkefnið miðar að því að byggja á styrkleikum og efla námshæfni nemenda og að bregðast sem fyrst við námsþörfum hvers og eins með snemmtæku mati og markvissri íhlutun á fyrstu stigum skólagöngunnar í nýju landi. Lögð er áhersla á að líta á stöðumatið sem matstæki en alls ekki próf og skiptist matið í þrjú stig:

1. stig – fyrri þekking og reynsla:

Styðja skólana í að staðsetja nemendur hvað varðar fyrri þekkingu og reynslu. Niðurstöður matsins auðvelda skólunum að skipuleggja nám nemandans út frá styrkleikum hans og þörfum. Kanna fyrri þekkingu og reynslu nemandans, t.d. varðandi tungumálakunnáttu, skólagöngu, styrkleika o.fl.

2. stig - læsi og talnaskilningur:

Kannað hvar nemandinn er staddur á sínu tungumáli í læsi.

3. stig – námsgreinar:

Að kanna kunnáttu nemandans í námsgreinum skólans, s.s. ensku, sögu, líffræði, stærðfræði o.fl. gefur vísbendingar um fyrri kunnáttu nemandans og grundvöll til að skipuleggja nám og kennslu við hæfi. Þessi námsgreinahluti er í vinnslu að hluta.

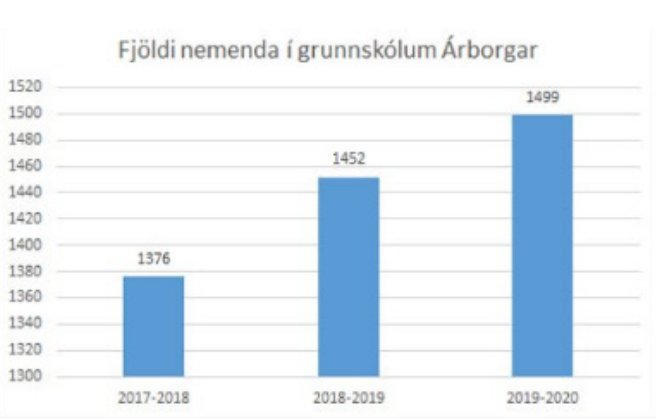
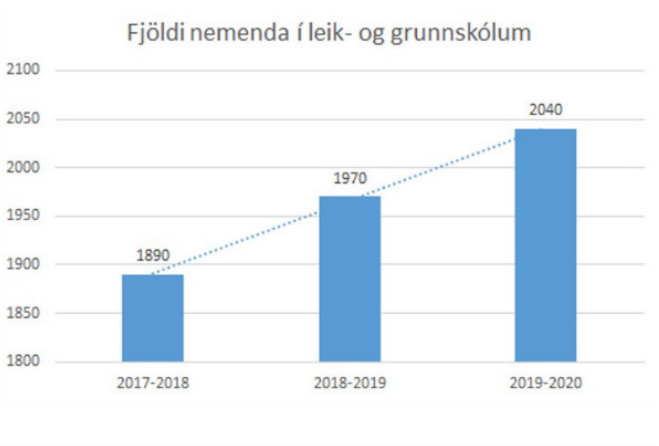
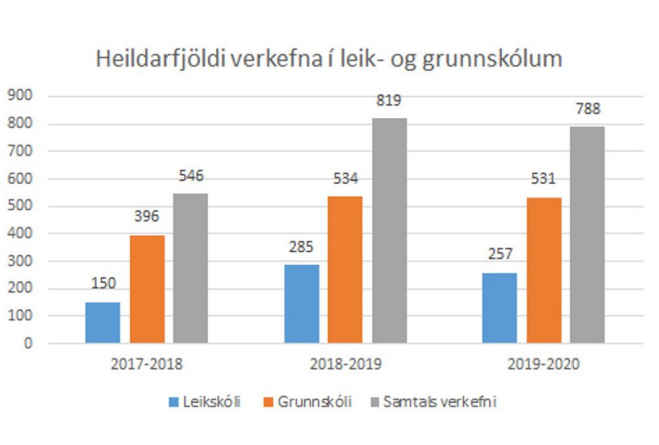
Stöðumat fyrir leikskóla er í þróunarferli hjá í leikskólanum Árbæ í Sveitarfélaginu Árborg. Á skólaárinu 2019-2020 var þar byrjað að leggja stöðumat fyrir 5 ára nemendur. Stöðumatið er lagt fyrir á haustönn fyrir nemendur á síðasta ári í leikskóla og er skipt í Könnum málið og Könnum stærðfræðina. Markmið stöðumatsins Könnum málið er að kortleggja mál-, lestrar- og ritunarfærni nemenda til að geta skipulagt áframhaldandi kennslu og til að koma auga á þá sem þurfa meiri íhlutun, einnig til að finna þá sem þurfa auknar áskoranir. Í Könnum stærðfræðina munu nemendurnir fá tækifæri til að sýna áhuga sinn og forvitni á stærðfræði, koma hugmyndum sínum í verk, tjá sig við aðra, ásamt því að leysa verkefni. Niðurstöður úr stöðumatinu gefa leikskólanum og síðan kennurum í 1. bekk greinargóðar upplýsingar um stöðu barnsins og hvaða þætti þarf að leggja áherslu á og vinna með.

Námskeið fyrir foreldra barna með fjölmenningarlegan bakgrunn

Styrkur að upphæð kr. 500.000 kom 28. apríl 2021 úr íslenskusjóðnum í þróunarverkefni v/ námskeiðahalds fyrir foreldra með fjölmenningarlegan bakgrunn í Sveitarfélaginu Árborg. Markmið þróunarverkefnisins er að bjóða foreldrum grunnskólanema með fjölmenningarlegan bakgrunn ókeypis íslenskunámskeið þar sem þeir munu kynnst helstu hugtökum og efla orðaforða tengdu skólastarfi, en rannsóknir sýna að tungumálaerfiðleikar geta hindrað þátttöku foreldra í skólastarfi og námi barna sinna og þeir geta jafnvel upplifað sig einangraða. Tilgangur verkefnisins er að efla vald og notkun á íslensku máli meðal foreldra fjöltyngdra barna og styðja þannig við íslenskunám þeirra, en Aðalnámskrá grunnskóla (2013) gerir ráð fyrir að foreldrar séu virkir þátttakendur í skólasamfélaginu í samvinnu við skólastjórnendur, kennara

og aðra starfsmenn skóla. Upplýsingum verður safnað um íslenskukunnáttu foreldra og viðhorf þeirra til námskeiðsins í upphafi og lok verkefnisins, en verkefnið verður kynnt á Menntakviku 2022 sem og á fræðslufundum víðar í skólasamfélaginu og í fjölmiðlum.

Tölulegar upplýsingar skólaþjónustu 2017-2020

11. Ýmis þverfagleg verkefni

Nýr samningur um akstursþjónustu

Í maí 2020 samdi Sveitarfélagið Árborg, að undangengnu útboði við GTs ehf. (Guðmund Tyrfingsson) um skólaakstur, akstur fyrir félagsþjónustu, frístundaakstur og innanbæjarstrætó. GTs. ehf. voru lágstir í útboði sem fram fór fyrr í vor og er samningurinn til 5 ára með möguleika á framlengingu. Þjónustan hófst 1. ágúst fyrir alla þjónustupætti nema innanbæjarstrætó sem hófst 1. janúar 2021. Gísli Halldór Halldórsson, bæjarstjóri Árborgar og Tyrfingur Guðmundsson, framkvæmdastjóri GTs. ehf. skrifuðu undir samninginn en með þeim eru Þorsteinn Hjartarson, sviðsstjóri fjölskyldusviðs Árborgar, Helga María Pálsdóttir, bæjarritari, og Bragi Bjarnason, deildarstjóri frístunda- og menningardeildar. Nokkrir stjórnendur og starfsmenn á fjölskyldusviði, fjármálasviði og stjórnsýslusviði og mannvirkja- og umhverfissviði komu að undirbúningsvinnunni með VSO ráðgjöf.

Framfaravogin

Markmið Framfaravogarinnar er að draga fram stöðu félagslegra framfara í samfélaginu og um leið og sýna hvar og hvað má betur fara. Framfaravogin er stjórnæki eða eins konar vegvísir sem hjálpar sveitarfélögum að byggja upp umhverfi og innviði sem stuðla að félagslegu öryggi, heilbrigðum lífsháttum og samfélagslegri þátttöku allra íbúa. Kópavogur reið á vaðið en þrjú sveitarfélög hér á landi hafa tekið þátt í verkefninu frá 2019, þ.e. Árborg, Kópavogur og Reykjanesbær.

Bragi Bjarnason, deildarstjóri frístunda- og menningardeildar, hefur verið aðaltengiliður Árborgar í verkefninu en fleiri á fjölskyldusviði hafa tekið þátt í vinnunni og má þar nefna Önnu Ingadóttur, deildarstjóra skólaþjónustu, og Þorstein Hjartarson, sviðsstjóra. Aneta Figlarska, kennsluráðgjafi í fjölmenningu, og Anna Katarzyna (Ania) Woźniczka, verkefnastjóri í málefnum flóttamanna, tóku þátt í vinnustofu Framfaravogarinnar um málefni íbúa af erlendum uppruna sem var haldin þriðjudaginn 18. maí 2021.

Áherslur á félagslegar framfarir og umbætur, er taka tillit til fleiri þátta en efnahagslegra verðmæta einna, hafa aukist verulega á undanförnum misserum. Ein leið til þess að draga fram stöðuna og stilla upp aðgerðum, þar sem félagslegar framfarir eru hafðar að leiðarljósi er að beita kortlagningu

vísitölu félagslegra framfara, VFF (e. SPI - Social Progress Imperative). <https://www.socialprogress.is>

Á vefsíðu Framfaravogarinnar er kynning og hægt að nálgast skýrslur fyrir 2019 og 2020 sem sýna helstu niðurstöður fyrir Sveitarfélagið Árborg og samstarfssveitarfélögin tvö. Markviss notkun á framfaravoginni auðveldar okkur að leggja mat á stöðuna í samfélagi okkar og bregðast við með markvissum hætti í þágu íbúanna og/eða sýna fram á að þau verkefni sem fjárfest er í séu að sýna árangur.

Umsagnir og kynningar fjölskyldusviðs um frumvörp

Frumvarp til laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna

Umsögn fjölskyldusviðs, 22. janúar 2021, um frumvarp til laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna er með seinni skipunum en við stjórnendur á fjölskyldusviði Árborgar viljum gjarnan koma eftirfarandi á framfæri.

Sveitarfélagið Árborg telur nauðsynlegt að útfæra og tryggja að ríkið útvegi úrræði fyrir börn með fjölþættan vanda og horfi

til heildstæðs úrræðis þar sem kostnaður við skólaúrræði og frístundaþjónustu verði einnig tekinn með í reikninginn. Að stuðningsúrræði verði án mikillar greiðsluþátttöku sveitarfélaga og aðgangur að þjónustunni verði tryggður öllum börnum hér á landi sem hafa þörf fyrir slík úrræði.

Lagt er til að tryggð verði rágjöf og nauðsynleg starfsþróun fyrir mismunandi aðila innan kerfisins til að tryggja farsæla, þverfaglega teymisvinnu og sameiginlega sýn á verkefnið.

Með innleiðingu fastra teymisstjóra fyrir öll börn, sem á þurfa að halda, mun koma til aukinn kostnaður á sveitarfélögin. Miðað við fjölda barna með miklar sérþarfir er hér um töluverðan kostnaðarauka að ræða hjá skólum, félagsþjónustu og skólaþjónustu, þ.e. ef sinna á verkefninu eins og lagafrumvarpið gerir ráð fyrir. Því þarf að tryggja aukið fjármagn inn í þessar stofnanir til þess að tryggt verði að vinnan geti farið fram með sóma.

*E.h. fjölskyldusviðs Árborgar
Þorsteinn Hjartarson, sviðsstjóri fjölskyldusviðs
Heiða Ösp Kristjánsdóttir, deildarstjóri félagsþjónustu
Anna Ingadóttir, deildarstjóri skólaþjónustu*

Rýni sviðsstjóra á fundi félagsmálastjóra og fræðslustjóra um farsældarfrumvarpið

Á vordögum 2020 bað Samband íslenskra sveitarfélaga Þorstein Hjartarson, sviðsstjóra fjölskyldusviðs, um að rýna farsældarfrumvarpið og var hann svo með erindi á sameiginlegum fundi fræðslustjóra og félagsmálastjóra 18. júní sama ár. Þar fjallaði hann um að margt í frumvarpinu sem sé fagnaðarefni en einnig var vikið að ýmsum álitamálum er varða nálgun og einstaka atriði frumvarpsins. Þá sendi Þorsteinn umsögn til nefndasviðs Alþingis í beinu framhaldi. Fleiri komu með slíkar ábendingar á fundinum og í umsögnum. Frumvarpið tók töluverðum breytingum frá þeim tíma.

Umsögn frá 9. apríl 2021 um drög að tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda fyrir árin 2021-2024

Að mati fjölskyldusviðs Sveitarfélagsins Árborgar er framkvæmdaáætlunin metnaðarfull og umfangsmikil. Mikilvægt er að tryggja að henni fylgi nægjanlegt fjármagn svo unnt sé að framkvæma hana auk þess er góð eftirfylgni með framkvæmdaáætluninni nauðsynleg. Sveitarfélagið Árborg er orðið fjölmenningarlegt sveitarfélag og samkvæmt nýjustu upplýsingum frá Hagstofu Íslands (2020) hefur fjöldi erlendra ríkisborgara tvöfaldast á síðustu fimm árum. Nú búa um 830 manns með erlent ríkisfang í sveitarfélaginu, auk fjölda íbúa með fjölmenningarlegan bakgrunn sem eru komnir með íslenskan ríkisborgararétt. Fjölskyldusvið Árborgar hefur að undanförnu stigið mörg og mikilvæg skref í að gera þjónustuna við þennan fjölbreytta hóp betri og markvissari en þessi framkvæmdaáætlun getur án efa stuðlað að frekari eflingu málaflokksins. Á sama tíma viljum við hér á fjölskyldusviði Árborgar lýsa yfir vilja okkar til að miðla þekkingu okkar og reynslu sem getur nýst í umbótastarfi í þessum málaflokki á landsvisu. Af hálfu fjölskyldusviðs Árborgar eru gerðar eftirfarandi athugasemdir við einstaka liði tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda fyrir árin 2021-2024:

A. Samfélagið. Ýmis þjónusta stendur til boða fyrir einstaklinga með fjölmenningarlegan bakgrunn á vegum

Sveitarfélagsins Árborgar sem og annarra stofnana og félagasamtaka í sveitarfélaginu. Má nefna bókasöfn, Klúbbinn Strók sem býður upp á fjölbreytta dagskrá fyrir alla sem vilja vera virkir þátttakendur í samfélaginu, hittinga á vegum Rauða krossins og íslenskukennslu sem Fræðslunet Suðurlands býður upp á. Síðastliðið ár hafa sóttvarnaráðstafanir vegna COVID-19 leitt til skertrar þjónustu, en á sama tíma sýnt að á óvissutímum sem þessum sé samstaðan, þjónusta og upplýsingagjöf fyrir alla íbúa nauðsynleg. Í nýlegri þarfagreiningu kom í ljós að helstu áskoranir fyrir aukinni þátttöku og eflingu íbúa af erlendum uppruna á svæðinu eru atvinnuleysi og félagsleg einangrun, skortur á upplýsingum um réttindi í íslensku samfélagi og rangar hugmyndir eða skortur á trausti til stofnana sem byggir oft á þekkingarleysi eða neikvæðri reynslu úr heimalandi.

Síðastliðinn vetur var settur upp upplýsingavefur um fjölmenningu í Sveitarfélaginu Árborg fjolmenning.arborg.is sem nýtist bæði einstaklingum með fjölmenningarlegan bakgrunn sem og þeim sem starfa í málefnum innflytjenda, m.a. starfsmönnum skóla- og félagsþjónustu. Vefurinn skiptist í fimm málaflokka: Íbúar í Árborg, samfélag, atvinna, menntun og heilsa, þar sem hægt er að finna grunnupplýsingar um ýmsar stofnanir, þjónustu og réttindi, sem og hlekki á vefsíður með ítarlegri upplýsingum fyrir alla aldurshópa. Upplýsingavefurinn er aðgengilegur á íslensku, ensku og pólsku, en við ákvörðun um val á tungumálum var tekið tillit til algengustu tungumála sem töluð eru í sveitarfélaginu.

A.1. Mótun stefnu í málefnum innflytjenda, flóttafólks og fjölmenningar Fjölskyldusvið Árborgar fagnar áætlun um gerð Grænbókar og leggur áherslu á mikilvægi langtímastefnu þar sem hugmyndafræði, hugtök og hlutverk allra aðila sem starfa í málefnum innflytjenda eru vel skilgreind og útskýrð. Fjölskyldusvið Árborgar er tilbúið að taka þátt í mótun stefnunnar og bjóða fram þekkingu og reynslu sem er til staðar á fagsviðinu.

A.2. Ráðgjafarstofa fyrir innflytjendur. Fjölskyldusvið fagnar opnun ráðgjafarstofu fyrir innflytjendur en óskar eftir skýrari skilgreiningu á hlutverki sveitarfélaga sem samstarfsaðila í þessu verkefni.

A.4. Fræðsla til starfsfólks ríkis og sveitarfélaga. Fjölskyldusvið Árborgar tekur undir að þörf sé á frekari fræðslu og samráði milli sveitarfélaga og Fjölmenningarseturs. Mikilvægt er að skapa rými á þessum vettvangi til að kortleggja og ræða mismunandi þarfir milli sveitarfélaga og vinna sameiginlega að lausnum. Afurð/niðurstaða verkefnisins gæti einnig verið sameiginlegt svæði á netinu til að deila fræðsluefni/upplýsingum.

A.5. Fjölmenningarstefnur og móttökuáætlanir sveitarfélaga. Gæta þarf að því að fjölmenningsrjónarmið og hagsmunir innflytjenda séu samþættir í stefnumótunarvinnu sveitarfélaganna, en á sama tíma er nauðsynlegt að tryggja fjármagn og mannafla til að fylgja þessu máli eftir af þeim krafti sem til þarf svo þjónusta sveitarfélaga við innflytjendur eflist í raun. Æskilegt væri að komið verði á samstarfi Fjölmenningarseturs og Jafnréttisstofu um stuðning við sveitarfélög sem hyggjast samþætta fjölmenningarstefnu og jafnréttisáætlanir skv. lögum um stjórnsýslu jafnréttismála.

A.6. Fræðsla og upplýsingar um íslenskt samfélag verði aðgengilegt á helstu tungumálum innflytjenda á Íslandi. Skýra þarf nánar hvernig verður staðið að fræðslu í mismunandi sveitarfélögum, en mikilvægt er að fræðsluaðili þekki vel þarfir og svæðisbundnar aðstæður innflytjenda.

A.7. Samfélagstúlkun. Fjölskyldusvið Árborgar sér sannarlega þörf á að efla túlkajónustu á Suðurlandi, bæði hvað varðar aðgengi og gæði, en dæmi eru um að túlkar skorti sérhæfða þekkingu og skilning á orðaforða sem notaður er á menntunar- og heilbrigðissviði og getur það leitt til misskilnings. Til að tryggja gæði túlkajónustu leggur fjölskyldusvið Árborgar til að þróað verði stöðupróf sem lagt verði fyrir alla túlka sem starfa eða hyggjast starfa í túlkajónustu hjá hinu opinbera. Hvað varðar aðgengi að túlkajónustu, þá væri mögulegt að bjóða upp á námskeið fyrir fólk með þekkingu á öðrum tungumálum sem vilja mennta sig í túlkafræðum á vegum sveitarfélaga/ símenntunarmiðstöðva.

B. Fjölskyldan. Auka þarf aðgengi að fjölbreyttri sálfræðipjónustu utan höfuðborgarsvæðisins og þá einnig á fleiri tungumálum. Dæmi eru um sálfræðinga með menntun erlendis frá sem lenda í erfiðleikum við að fá menntun sína metna og öðlast starfsleyfi hér á landi. Endurskoða þarf umsóknarferli og styðja við þennan hóp svo að menntun, þekking og tungumálakunnátta þeirra geti nýst betur til stuðnings við innflytjendur.

B.1. Þátttaka barna og ungmenna í íþrótt- og æskulýðsstarfi. Mikilvægt er að efla fræðslu til foreldra í leik- og grunnskólum. Gott dæmi um slíka fræðslu á leikskólastigi er samstarfsverkefni skólaþjónustu Árborgar og Skóla- og velferðarþjónustu Árnesþings. Haustið 2019 voru haldnir fræðslufundir ætlaðir foreldrum af erlendum uppruna sem eiga barn í leikskóla. Tilgangurinn var að foreldrar fengju tækifæri til að fræðast um leikskólastarf og helstu áherslur í íslenskum leikskólum. Einnig hefur verið fræðslufundur fyrir starfsfólk af erlendum uppruna sem starfar í leikskólum. Allir ofangreindir fræðslufundir fóru fram á íslensku, pólsku og ensku. Fyrirhugað er íslenskunámskeið fyrir foreldra af erlendum uppruna í grunnskólum Árborgar þar sem áhersla verður lögð á fræðslu um skólamál, einkum um mikilvægi þátttöku barna í tómstundastarfi og leiðir til að skrá börn í frístundir. Eitt af verkefnum fjölskyldusviðs Árborgar á næstunni er að kortleggja þátttöku barna af erlendum uppruna í tómstundastarfi.

B.2. Ungmennni af erlendum uppruna sem eru hvorki í vinnu né í námi (NEET) Mikilvægt er að huga betur að félagslegum og námslegum þörfum ungmenna af erlendum uppruna, sérstaklega þeirra sem flytja til landsins á unglingsárum. Dæmi eru um að þeir eigi erfitt með að ná tókum á íslensku og tengjast samnemendum sínum og hverfa því úr námi. Styrkja þarf íslenskukennslu sem og námslegan og félagslegan stuðning við þennan hóp, sérstaklega á framhaldsskólastigi, t.d. með því að bjóða upp á mentorakerfi. B.3. Fötluð börn af erlendum uppruna og stuðningur við aðstandendur þeirra Efla þarf fræðslu til foreldra á fleiri tungumálum, en vinna í tengslum við viðhorf foreldra er oft mikilvægt fyrsta skref í átt að betri þjónustu og samvinnu. Dæmi eru um rangar greiningar fjöltyngdra barna, þ.e. í einhverjum tilfellum, þar

sem barnið er tiltölulega nýkomið til Íslands og hefur ekki enn náð tókum á íslensku, er það greint með málþroskaröskun. Huga þarf því að heildstæðri nálgun varðandi greiningu sem tekur t.d. einnig mið af stöðumati fyrir erlenda nemendur.

B6. Ofbeldi. Nýlega var nýrri þjónustu fyrir þolendur kynbundins ofbeldis á Suðurlandi komið á laggirnar, Sigurhæðir, og hefur Árborg auk annarra sveitarfélaga og samtaka veitt stuðning við að koma úrræðinu á fót. Fagnar sveitarfélagið þessari auknu þjónustu við íbúa á svæðinu. Þar er lögð áhersla á góðar upplýsingar fyrir alla, t.d. með dreifingu bæklinga á nokkrum tungumálum og endurgjaldslausa túlkajónustu. Fjölskyldusvið Árborgar tekur undir mikilvægi aukinnar fræðslu um birtingarmyndir ofbeldis til starfsfólks í framlínustörfum og sérfræðinga en mikilvægt er að þeir sem sinna þjónustu við innflytjendur eigi auðvelt með að greina, séu öruggir með hvernig skuli vinna með þjónustuþegum og hvert skuli vísa málum áfram hverju sinni.

C. Menntun. Aukin samvinna þvert á skólastig er mikilvæg í þróun skólakerfis sem er aðlagð að fjölbreyttum nemendahópi. Árið 2015 var stofnað fjölmenningatrymi í Árborg skipað fulltrúum frá öllum leik- og grunnskólum Árborgar auk fulltrúa frá Fjölbautaskóla Suðurlands og frá skólaþjónustu og félagsþjónustu Árborgar. Fjölmenningatrymið hefur meðal annars unnið að gerð fjölmenningarhandbókar og samþættingu þjónustu í sveitarfélaginu.

C.1. Mat á fyrri þekkingu. Frá haustinu 2016 hafa sveitarfélögin Árborg, Hafnarfjörður og Reykjanesbær verið í faglegu samstarfi um þýðingu og staðfæringu á stöðumatstæki sem notað hefur verið með góðum árangri í Svíþjóð. Stöðumatið er aðgengilegt öllum á vef Menntamálastofnunar. Markmið með stöðumatinu er að styðja við vinnu skólanna varðandi mat á þekkingu nemenda af erlendum uppruna þannig að skólinn geti undirbúið og aðlagð kennslu að þörfum og þekkingu nemandans. Stöðumatið er lagt fyrir nemanda á hans sterkasta tungumáli. Efnid er ætlað grunnskólum en það er einnig hægt að nota á framhaldsskólastigi. Stöðumatið fyrir leikskóla er í vinnslu með þátttöku fjögurra tilraunaskóla. Stýrihópur verkefnisins mun áfram svara kalli sveitarfélaga, halda kynningarnámskeið og vera kennurum innan handar varðandi fyrirlögn ásamt því að vinna að frekari innleiðingu á faggreina- og leikskólahluta stöðumatsins. Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins hefur sýnt áhuga á stöðumatstækinu en eins og áður hefur komið fram þarf að vanda vel til verka í greiningarvinnu með nemendum af erlendum uppruna.

C.3. Stuðningur við móðurmál og virkt fjöltyngi. Fjölskyldusvið Árborgar er sammála um að samstarf ofangreindra aðila er mikilvægt en leggur til að allir nemendur af erlendum uppruna njóti stuðnings við eigin móðurmál og virkt fjöltyngi. Ýmis góð dæmi um slíkt samstarf eru í sveitarfélaginu: Verkefnið „Lærum saman“ er samstarfsverkefni milli félags eldri borgara í Árborg, fjölskyldusviðs og grunnskóla Árborgar um eflingu lesturs fjöltyngdra nemenda í 4.-7. bekk. Samstarfsverkefnið „Lesum saman“ milli Rauða krossins, fjölskyldusviðs, frístundaheimila og grunnskóla Árborgar styður við lestur tvítyngdra nemenda í 1. -3. bekk. Þessi samstarfsverkefni eru til hagsbóta fyrir skólastarfið í anda skóla margbreytileikans og menntunar fyrir alla.

C.4. Íslenskunám fullorðinna innflytjenda. Fjölskyldusvið Árborgar fagnar því að fyrirhugað sé að þrepaskipta hæfnilýsingu í íslensku fyrir útlendinga á grundvelli evrópska tungumálarammans en huga þarf að gæðum og eftirliti með íslenskukennslu. Einnig þarf að leggja meiri áherslu á hagnýtt íslenskunám fyrir fólk af erlendum uppruna en dæmi um slíka áherslu er fyrirhugað íslenskunámskeið fyrir foreldra barna á grunnskólaaldri í Árborg. Þar verður einkum lögð áhersla á skólaorðaforða en reynslan sýnir að oft er hann takmarkaður hjá foreldrum barna af erlendum uppruna.

C.5. Fjölgun kennara af erlendum uppruna. Fjöltyngdir kennarar eru mikilvæg auðlind skólans. Efla þarf samstarf milli sveitarfélaga og háskóla, en fyrstu skrefin gætu verið að greina þörfina á hverju landsvæði og styðja núverandi starfsmenn leik- og grunnskóla af erlendum uppruna, t.d. stuðningsfulltrúa, skólaliða og háskólamenntað starfsfólk, til að leggja stund á háskólanám í leik- og grunnskólakennarafræðum.

D. Vinnumarkaður
D.2. Hlutfall innflytjenda í opinberum störfum og áhrifastöðum. Mikilvægt er að safna markvisst saman tölfræðilegum upplýsingum um hlutfall innflytjenda í opinberum störfum, meðal annars hjá sveitarfélögum. Það ætti að auðvelda það verkefni að koma fjölmenningarlegum sjónarmiðum inn í ráðningarferli og nýta betur þann mikla mannaud sem er til staðar í viðkomandi sveitarfélagi.

E. Flóttafólk. Þörf er á aukinni og einstaklingsmiðaðri samfélagsfræðslu fyrir flóttamenn, oftast en einu sinni eftir komuna til Íslands. Reynsla Sveitarfélagsins Árborgar, sem og annarra sveitarfélaga, sýnir að þegar u.þ.b. hált til eitt ár er liðið af móttökuverkefni og einstaklingar byrja að fóta sig í samfélaginu koma margar áskoranir fram í dagsljósið og fjölmargar nýjar spurningar vakna. Flóttamenn eru oft undir miklu álagi, m.a. vegna þess að kvótaflóttafjölskyldur reyna að fá fullorðin börnin sín eða foreldra til Íslands. Fjölskyldur eru því stundum með hugann í heimalandinu, en á sama tíma auki það líkur á farsælli fjölskyldusameiningu nái fjölskyldan

að koma sér vel fyrir á Íslandi hvað varðar nám, vinnu og félagslega þátttöku. Því þarf að huga betur að þessum þáttum.

E.2 Handbók um móttöku og þjónustu við flóttafólk. Sveitarfélagið fagnar gerð handbókar af þessu tagi og tekur undir mikilvægi þess að fagfólk hafi góða þekkingu og aðgengilegar leiðbeiningar. Árborg sem móttökusveitarfélag er tilbúið til að taka þátt í þessari vinnu.

E.4. Fræðsla til flóttafólks og fagaðila sem koma að þjónustu við flóttafólk. Mikilvægt er að endurtaka reglulega fræðslu til fagaðila og flóttafólks. Fjölskyldusvið Árborgar er sammála um mikilvægi fræðslu fyrir geðheilsuteymið á svæðinu, sérstaklega varðandi áfallastreituraskanir sem flóttamenn glíma oft við, en eins og staðan er núna þá þurfa þeir að sækja úrræði á höfuðborgarsvæðið. Að lokum viljum við undirritað koma því á framfæri að mikilvægt er að hafa í huga stöðu annarrar kynslóðar innflytjenda, þ.e. barna innflytjenda sem fædd eru á Íslandi en hafa ekki náð góðum tókum á íslensku þrátt fyrir að hafa verið í íslensku skólakerfi. Þörf er á fleiri rannsóknum á þessu sviði og kortlagningu á námsstöðu þeirra og hvernig skólakerfið styður þau í námi, einkum í íslenskunámi í leikskóla. Ítreka skal viðkvæma stöðu innflytjenda sem flytja til Íslands á unglingsárum, en tryggja þarf markvissa íslenskukennslu og kennsluefni fyrir þennan hóp sem og félagslegan stuðning á efstu stigum grunnskóla og í framhaldsskóla. Einnig þarf að huga betur að félagslega einangruðum einstaklingum sem standa utan við vinnumarkaðinn og öldruðu fólk af erlendum uppruna. Leita þarf allra mögulegra leiða til að miðla upplýsingum til þessara þjóðfélagshópa og efla þá til félagslegrar þátttöku.

Virðingarfullt, f.h. fjölskyldusviðs Árborgar
Aneta Figlarska, kennsluráðgjafi í fjölmenningu
Anna Katarzyna Wozniczka, verkefnastjóri í málefnum flóttamanna
Anna Ingadóttir, deildarstjóri skólaþjónustu
Heiða Ösp Kristjánsdóttir, deildarstjóri félagsþjónustu
Guðrún Svala Gísladóttir, teymisstjóri ráðgjafarteymis
Þorsteinn Hjartarson, sviðsstjóri fjölskyldusviðs

Sveitarfélagið
ÁRBORG